

Kosta Guli

SONETE, SONETI

- poezi-

*përkthyer në shqip nga arumanishtja
nga Ligor Thano
tradus pi arbiniseaşti dit armăheaşti
di Ligor Thano*

**dedicat alu poetlu aleptu soneţtu
armănescu
dedikuar poetit shquar sonetist
arumun**

Tirana, 2019

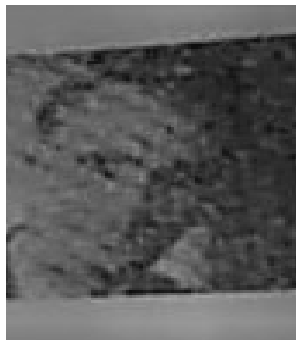
Autor: Kosta GULI, përkthyer nga origjinali
në gjuhë shqipe
Titulu: SONETI
Ghenuru: poezi

Redactor: Jani Guço

Sponsorizuar nga Enkeleid ÇOLLAKU,
kryetari shoqatës: "Aromânl'i dit Albania"

ISBN:
Copyright : Autoru
Art grafik: Jani Guço

Botuesi:
Tirana, 2020

KOSTA GULI 1916 - 1985

Kosta GULI u lind më 21 shkurt 1916, në të njohurin fshat arumun Luadhet të Greqisë, i formuar këtu nja dudint vjet më pare nga arumunë që u shpërngulën nga Gramustea, qytet i madh i prishur nga turqit e derbederët. Pasi përfundoi shkollë fillore në fshatin ku u lind, Kosta Guli u shpërngul me me gjithë familjen e tij më 1926 në Silistra-Rumania. Liceun e kreu në Silistra ku pati si mësues filologun shumë të njohur arumun Perikli Papahagji. Vajti në Bukuresht, Guli u regjistrua në Fakultetin e Letërsisë, Filozofisë dhe në fakultetin e Drejtësisë. I lauruar avukat, punoi në Bukuresht deri në vitin 1973, kur doli në pension dhe vdiq në Bukuresht, më 9-të të Korikut 1985.

Kosta Guli është nga petët më të mëdhenj arumunë të gjysmës dytë të atij shekulli, siç do të shihet në këtë libër ku përmbloodhi vetëm një pjesë të vogël nga tërë ajo çfarë ka shkruar me titull “**Soneti**”. Pa eksagjeruar, Kosta Guli është, gjer më sot, ai më i madhi sonetist arumun, dhe zor se mund të arrihet dhe i kaluar nga ndonjë tjetër Shtypja e një pjese të veprës në dorshkrim e Kosta Gulit është, për këtë arsye dhe në këtë çast, jo vetëm një akt drejtësie për ndreqjen e një padrejtësie të madhe e pabesueshme për kaq kohë, por edhe si një akt i mirëpritur për njohjen e letërsisë arumune si një momoment i bukur arti të pavdekshëm.

Përkthyesi L. Thanó

PREZANTIMI I AUTORIT

Jam lindur më 16 gusht 1944 në Grabovë të sipërme, më i njohuri fshat arumun i shqipërisë.

Në vitin 1970 kam mbaruar fakultetin gjuhëletërsi në Tiranë, kam punuar dhjetë vjet si oficer. Më hoqën që andej si njeri i pabindur dhe me ide liberale. Kam punuar si mësues në shkolla të njohira të rrethit dhe qytetit të Elbasanit, më tej në kryeqytet Tiranë. Me hyrjen e demokracisë, në vitin 1991, u organizua shoqata “**Arāmāñil’i dit Albania**”.

Në këtë kohë u njoha me libra të autorve në arumanisht. Me këto libra dhe në bashkëpunim në gjuhën arumune, e më tutje në bashkëpunim me revistën “Fraqia” arrita ta mësoj me lexim e me shkrim, pas fjalorëve të Taqi Papahaxhi po ashtu edhe Tiberius Cunia. Gjuhën e folur e dinja që së vogli, por s’dija shkronjat dhe shumë fjalë që të shpreheshin ç’kisha në shpirt në poezi e prozë e deri në roman.

Tani po dal para lexuesve të Shqipërisë si përkthyes i volumit me poezi “**SONETE**” të poetit më të njohur dhe më të madh në arumanisht **KOSTA GULI**.

Në proces kam edhe volume të tjera për të përkthyer nga arumanishtja me poezi.

Perëndia më ndihmoftë t’i nxjerr në dritë.

Përktyesi Ligor Thanò

PĂRĂSTĂSERA CU AUTORLU

Hiu amintat la 16 di Agustu 1944 la Greava di nsus (Grabova), ma cânăscuta hoarea arămână ali Arbinişii.

Tu anu 1970 am bitisit facultatea di limbă şi literară la Tirana, am lucreat dzaţi añ ofiţer militar. Mi mutară di aclo, ca om nibindisit şi cu ideii liber-ali. Am lucrat dascal pi sculii cânăscuti tu reghion-ulu şi căsăbăulu Ńocas, ma nelo tu capitala Tirana. Cu intrarea ali democraţiei, la anu 1991, s-organiză şuţata “**Arămănil’i dit Albania**”.

Tu aistu chirou mi cunuscui cu cărţ di autorl’i clasiţ pi armâna. Pi aisti cărţ şi cu conlucrarea ti limba armână, ma ahoria cu revista „Fraţia”, agiumşu su nveţu limba cu citeari şi scriari, dupu dixonari cum al Papahagi aşi şi al Tiberius Cunia. Limba u ştieam di cu Ńicurami, ama nu ştieam yramili şi multu sboari ta s-espiriam Ńi aveam tu sflitlu printre poemi şi prozi pâna la romau.

Tora ma esu dininti a cititorilor di Aebinişii ca- traductor a volumluo cu puezii “**Soneti**” alu poet- luma cânăscut şi ma mari pi armăna **Kosta GULI**.

Tu proces am alti volumi ti traduşeari dit armăna cu poezii.

Dumnidză s-mi agiută ta s-li scot tu luŃină.

Traductoru Ligor Thanu

Jonel Zeana – Bukuresht, Rumani
KOSTA GULI – NJERIU DHE VEPR
I – 1990

Kosta Guli u lind më 21 shkurt 1916, në të njohurin fshat arumun Luadhet të Greqisë, i formuar këtu nja dudint vjet më pare nga arumunë që u shpërngulën nga Gramustea, qytet i madh i prishur nga turqit e derbederët. Pasi përfundoi shkollë fillore në fshatin ku u lind, Kosta Guli u shpërngul me me gjithë familjen e tij më 1926 në Silistra-Rumania. Liceun e kreu në Silistra ku pati si mësues filologun shumë të njohur arumun Perikli Papahagji. Vajti në Bukuresht, Guli u regjistrua në Fakultetin e Letërsisë, Filozofisë dhe në fakultetin e Drejtësisë. I lauruar avukat, punoi në Bukuresht deri në vitin 1973, kur doli në pension dhe vdiq në Bukuresht, më 9-të të Korikut 1985. Kosta Guli është nga petët më të mëdhenj arumunë të gjysmës dytë të atij shekulli, siç do të shihet në këtë libër ku përmbloodhi vetëm një pjesë të vogël nga tërë ajo çfarë ka shkruar. Aq sa kishte rojtur, s'mundi të botonte ndonjë libër, megjithëse ishte ai që e krijoi dhe drejtoi për shumë vjet Odën Letrare Gjorgje Murnu të Bukureshtit; s'qe fare i ndihmuar dhe s'pati fatin të shoh të botuar qoftë dhe vetëm këtë vëllim, në versione paralele: arumanisht-romanisht. Ai vdiq me këtë hidhërim të madh shpirtëror, por brezat e ardhshëm bëjnë gjithmonë drejtësi, do ta njoh edhe ashtu siç është dhe do ta rendisin pra atyre më të mëdhenj poetë klasikë arumunë. Nëpërmjet gjuhës së pastër e të bukur arumune dhe nëpërmjet vlerës estetike e krijimeve të tij letrare, ai është tashmë klasik dhe qëndron me nder pranë atyre poetëve tanë më të mëdhenj klasikë: Belemaçe, Murnu, Batzaria, Beza, Kaçiona, etj. Kosta Guli është një nga më të mëdhenjtë poetët arumun sonetist, që do të thotë mjeshtër i një lloji poezie klasike të koncentruar, prej një forme metrike rigoroze, që ka nevojë për një talent dhe të një

Ionel Zeana – București, Romania
COSTA GULI – OMLU ȘI OPIRA
Ediția I – 1990

Costa Guli si-amintă pi 21-li di Șcurtu 1916, tu cunoscuta hoară armânească Livădz dit Gărții, ănhiițată aoa ș-vără 200 di añ di armănl'i ți s-trapsiră di Gramusti, marea pulitii armânească aspartă di turță și di derbederl'i.

După ți bitisi școala primară tu hoara iu si-amintă, Costa Guli s-mută cu tută fumeal'a ăn 1926, tu Silistra-România. Liceulu ăl feați Silistra iu avu ca dascal mult cunoscutlu filolog armăn Pericle Papahagi. Dus Bucuresti, Guli să-nscie la Facultatea di Literi și Filozofie și la Facultatea di Drept. Ișit avocat, lucră Bucuresti până tu anlu 1973, cându fu scos la pensii și muri, tu Bucuresti, pi 9-li di Alunar, 1985.

Costa Guli easti di ațel' cama mări poeț armăñ dit a doaua giumitati a aiștui secol, cum va s-veadă dit aestă protă carti ți cu-prindi maș ună ănică parti di tut ți ari el scriată. Căt avea bănată, nu putu s-tipusească vără carti, cu tuti că fu ațel ți ănhiiță și condusi mulță añ Cenaclul Literar George Murnu di Bucures-ti; nu fu dip agiutat și nu avu iftihia si-ș veadă tipusit macarim aestu volum, tu versiuni paralelă: armăñ-romăñă. El muri cu aestă mari amărăciuni suffitească, ma posteritatea, cari totna fați ndripati, va-l cunoască ași cum easti și va lu-arădipsească pininga-ațel' cama mări poeț armăñ clasiț. Prit limba armânească limpidă ș-mușată și prit valoarea estetică a creații'ei a lui literară, el easti deja clasic și sta cu tiñii ningă ațel' cama mări poeț clasiț a noștri: Belemace, Murnu, Batzaria, Beza, Caciona, etc. Costa Guli easti ațel' cama mari poet armăñ sonetist, va dzăcă favru di ună soi di puizii clasică concentrată, di ună formă riguros gheometrică, ți ari ananghi di un mari talentu ș-di ună cunușteari perfectă a limbil'ei. Năinti di el, maș Leonida Boga, cari fățea

njohjeje perfekte të gjuhës. Së pari nga vetë ai, por edhe Leonidha Boga, i cili bënte pjesë nga një brez më vjetër, që kultivoi edhe ai këtë lloj poezie na gurgulloi ata përremj prej 150 sonetesh adhuruese të asaj mrekullije të Voskopojes, lavdia dhe zia e pabaruar e racës arumune që e këtu e dyqint vjet. Temperament i qetë, shpirtkthjellët prej racës latine, siç e tregonin edhe miqtë e zbukuruar me një zgjuarsia që dilte nga një ekuilibër i brendshëm prej zemrës dhe e gjykuar nga ndjenjat dhe mendimet, Kosta Guli i qe nënshtruar më shumë se asnjë poet tjetër ti kthehej me frymëzim në formën fikse, brenda kornizës stresuese të sonetit. Çdo njëra nga këto sonete prej këtij libri janë perfekte, pa të meta në të dyja versionet. Po disa herë më ndonjë varg arumanisht është më i bukur, më sugjestionues sesa e motra e versionit rumanisht, punë që tregon sesa i madh dhe i paritshëm në vlera artistike ga gjuha arumune nën kujdesin e një shkrimtari të madh.

Ata që e njohin mirë edhe gjuhën rumune do të shohin mirë dhe do ëmbëlsohen prej kësaj pune, kur ta lexojnë paralel në të dyja versionet. Prandaj kosta Guli mbetet për mua, ai më i madhi sonetist arumun, jo vetëm për nga numuri i madh i soneteve që shkruan, por më shumë për prefeksionin ku e ngjiti këtë formë klasike të poezisë. Tërë ndjenjat dhe mendimet e tij, të kthjellta, të sinqerta, të freskta, shungulluse si shushurimë e lirë e një burimi të kristaltë, nën hijet e pyjeve, a si një këngë violine nëpër shurdhëri. Stili është njeriu, ka thënë një shkrimtar i madh francez. Poezitë e Kosta Guli janë shprehje origjinale e një shpirti klasik, i kthjellët, dritëdhënës, armonik, me sensin e masës, i denjë, i lire. Ai ishte shumë larg prej atyre të ngurtësuar “poet të mallkuar” të shekullit të kaluar, a prej “avangardistë (pararojës)” të ardhur nga ai shekull, që kuptonin një gëzim të madh rrëmojnë në thellësi të errësirave të shpirtit, edhe të nxjerrë në shesh të gjitha të këqijat e uryera për t’i zhdukur. Ai ishte poet dhe prift. Në poezitë e tij nuk tingëllon ndonjë notë e çakorduar, gjëmonjëse, që e zbeh linjën melodike të qetë, të

partii dit un brân ma vecl'u, cultivă ș-el aestă soi di puizii, dândană ațel proi di 150 di soneti âncl'inati ațil'ei tãmătãryioasă Muscopoli, anamea și jalea neagãrșită a farãl'ei armãnescã di aoa și doauã suti di aã.

Temperamentu isih, spirit limpid di vinã latinã, cum luaspunea și opsea-l', armãtusit cu unã mintimini'l'i și ișã dit un echilibru interior dintrã inimã și giudicatã, dintrã simțiri și minduiri, Costa Guli eara aplicat ma multu ca iți altu poet si-ș toarnã inspirația tu forma fixã, tu calapodlu stres gheometric a sonetlui. Cati sonet dit aestã carti easti perfectu, fãrã cusuri, tu doauli versiuni. Ma nãscãntiori cãti un stih armãnescu easti ma mușat, ma sugestiv dicãt frati-su dit versiunea romãnã, lucru și aspuni cãt di mãri și nișubiiti valenți artistiți ari grailu armãnescu sum cundil'lu a unui mari scriitor.

Ațel' și cunosc ghini și limba romãnã, va veadã ghini și va s-nãirã di aestu lucru, cãndu va dghivãseascã paralel doauli versiuni. Tr-ațea Costa Guli armãni trã mini, ațel cama mari sonetist armãn, nu maș prit numirlu mari di soneti și scrie, ma cama multu prit perfectiunea la cari alinã aestã formã clasicã di puizii.

Tuti sentimentili și minduirli a lui, curati, sinceri, crehti, susurã ca un murmur lișor di izvur di crustal, tu aumbrã di pãduri, i ca un cãntic di avyilii în surdinã. Stilu easti omlu, u dzãsi un mari scriitor și critic franțuz. Puiziili al Costa Guli suntu expresia autenticã a unui spirit clasic, limpid, luñinos, armunos, cu simțul a misuril'ei, a decențãl'ei, a discreții'l'ei. El eara largu multu di ațel' anapudz "poet blãstimaț" dit secolul tricut, i di "avangardiștil'" apucaț dit aestu secol, și aducea unã mari harauã s-guzguñipseascã tu ahãndusimili antunicali a suflitlui și si scoatã tu padi tuti urtețli lãvoasi și trã-agunos. El eara poet și sacerdot. Tu puiziili a lui nu asunã vãrã notã discordantã, vrundutoasã, cari s-cuturburã linia milodicã isihã, mãghipsitã și mãghipsitoari tu idyiul chiro.

Ea cãțe sonetlu eara forma ațea ma uidisitã trã lirismul auten-

magjishme dhe magjepse në të njëjtën kohë.

Ajo, edhe pse soneti ishte me formë nga më të përshtaturat të një lirizmi autentik, prej njëzetë e katër karat, që përshkon tërë krijimtarinë artistike të këtij poeti. Ajo, edhe vetëm pse kishte falenderimin prej Zotit të jepej në gjuhën arumune vëllimi me sonete (150) e një poeti rumun, Vasile Voiculesku, sepse edhe ai kishte në dejet e tij gjak arumun. Jo vetm për bukurinë e tyre, për thurje perfekte prej ndjenjave e shprehjeve, për përmbajtjen e formën, sonetet e Kosta Gulit janë si statuja të përsosura, prej ndershmërije të madhe të tij, dhe për gjuhën tone. Pa eksagjeruar, Kosta Guli është, gjer më sot, ai më i madhi sonetist arumun, dhe zor se mund të arrihet dhe i kaluar nga ndonjë tjetër. E them me tërë shpresën që e kam me të vërtetë, si njeri me shpirt kritik objektiv dhe si poet që e njoh tërë poezinë arumune, që nga prejaedhja gjer më sot, jo si shok i mirë që i qeshë. Kosta Guli mbylli sytë përgjithmonë, pa e parë ëndrrën të plotësuar: shtypja qoftë edhe këtij vëllimi që thonë vite ditë në Botime Librash Arumune të Bukureshtit. Zilija, keqdashja dhe budallallëku e ca njerzëve batakçi të dobët në shpirt, nën një diktaturë monstruoze që u mbajt për dyzet e pesë vjet, që s'lejonte të shtypeshin libra me të vërtetë të mira, artistike e me vlerë. Shtypja e një pjese të veprës në dorshkrim e Kosta Gulit është, për këtë arsye dhe në këtë çast, jo vetëm një akt drejtësie për ndreqjen e një padrejtësie të madhe e pabesueshme për kaq kohë, por edhe si një akt i mirëpritur për njohjen e letërsisë arumune si një momoment i bukur arti të pavdekshëm.

tic, di doauădzățipatru di carati, ți străbati tută creația artistică a aiștui poet. Ea căte maș el avea harea di la Dumnidză s-da pri grailu armănescu volumlu di soneti (150) a unui altu poet român, Vasile Voiculescu, cari și el avea tu vinili a lui sândzi armănescu.

Tră unica-a lor mușuteață, tră perfecta alăchiri dintră simțiri și expresii, dintră fondu și formă, sonetili al Costa Guli suntu ca năști agalmi fără cusuri, di mari tiñii tu, și tră grailu a nostru. Fără exagerari, Costa Guli easti, până ază, ațel cama mari sonetist armăn și cu greu va poată s-hibă agiumtu și ntricut di altu văr.

U dzăc cu tută căștiga ți u-am tră alithea, ca om cu spirit critic obiectiv și ca poet ți cunoscutea tută puizia armănească, di la arăzgă până ază, nu ca soț bun ți l'-eam. Costa Guli încl'isi ocl'i tră totna, fără si-ș veadă yislu mplinit: tipusirea macarim a aiștui volum ți dzăcu añ di dzăli la Editura Cartea Românească di București. Zi'l'u, arăutatea și glărimea a unor oamiñ lupudiț, azmeț la suflit, sum ună dictatură monstruoasă ți țanu patrudzățitiñi di añ, nu dănăsea si s-tipusească cărță cu dealihea buni, artistiți și valuroasi. Tipusirea a unei parti dit opira manuscrisă al Costa Guli easti, tră aestă itii ș-tu aestă oară, nu maș un actu giustițiar di ndrizeari a unei mari nindriptati, nipidipsită ahăntu chiro, ma și un actu ghiniviñit di înavuțiri a literaturil'ei armănească cu un mușat monumentu di artă nimuritoari.

KY LIBËR

Kur ta keni në duart këtë libër të rrall',
 Ta hapni me gishtrinj tuaj lehtë-lehtë
 Dhe sa herë netëve të gjata qetë-qetë
 Ta lexoni. Ai u vjen së largu me mall.

E kam shkruar me shpirt e zemër të dli­rë
 Dhe s'i lashë mënjanë asnjë pjesëz e hollësi,
 Por i këndova. Pa pata pjesë ndonjëherë
 Edhe nga shiu në shpirt më dukej si dielli.

Por tani, pasi e nxaorra jashtë shpirtit tim
 Dhe e dërgova nëpër botë për të fluturuar,
 Mori, thellë meje, të më dhembë me lëndim,

Atje, ku u ndez e nisi jeta e saj rrugëtimin
 Ndaj duhet ta lexoni me pasion me durim
 Duke e ndjerë kuptimin siç e ka së thelli.

POETI

Ai që qan kur rrëzohet që sipër një pema,
 Si gjethet e thara të shukundura nga era,
 Ai që mbart në shpirtin e tij të mbledhura
 Dhemburitë dhe dashuritë e secilit njeri;

Ai që në vehte e tij ka mendime me kthjellim
 Si ujërat e burimeve që rrjedhin papushim,
 Ai që do të mos ketë luftë atomike në botë
 Dhe bebet e njeriut të rriten në rehati të plotë;

Ai që gjithnjë i mban krahët të hapura
 Si një strehëz mbrojtëse ngrohur prej diellit
 Për njerzit e shkretë me ëndrra të perealizuara,

Me krahët e ngrira nga ftohtësira e bora
 Në fluturimin e tyre përmes erës, i shkreti,
 Është ai me emërin e thjeshtë: poeti.

AESTĂ CARTI

Cara s-aveț tu măñ aestă carti,
S-u dișcl'ideț cu dzeaditi lișoari
Ș-tu-a noptălor isihisiti oari
S-u dyivăsiț. Ea yini di diparti.

U scriș cu suflitlu tu sărbătoari
Ș-nu-ñ li-alăsai simțārli nanăparti,
Măñ li cāntai. Ș-Di-avui vāroarā parti
Ș-di ploi tu gean āñ si pārea cā-i soari.

Ma tora, după ți u scoș nafoarā
Ș-u pitricui tu lumi, unā-aranā
Lo, ahānda tu mini, ta s-mi doarā,

Acloți, iu s-apreasi a l'ei banā.
Ti-ațea s-u dyivăsiț cu arāvdari
Și suflitlu sā-l' lu-ahuliț, ți-l ari.

POETLU

Ațel ți plāndzi cāndu di pi pom
Cad frāndzāli di vimtu-ascuturati,
Ațel ți poartā n suflit adunati
Durerli ș-vrerli a catiunui om;

Ațel ți ari minduiri curati
Ca apili di izvur cāndu zvom,
Ațel ți-alumtā s-nu-aibā n lumi trom
Ș-măxāñl'-a omlui s-creascā cu-arāhati;

Ațel ți țāni brațāli dișcl'isi
Ca un apanghiu āngāldzāt di soari
Ti-a oamiñlor mārāț nifapti yisi,

Cu ārchili nglițati di arcoari
Tu azbuirarea-a lor pit vimtu, șcretlu,
I-ațel cu numā di-amirā: poetlu.

TË KËKOJ

Të kërkoj shtigjeve të errëta e të pashkelura
Prej visesh të largëta aq shumë të gjezdisura
Përsëri mpleksen nga shenjat e lëna kuturu
Me të kohës së shkuar, ashtu siç ishte dikur,

I shoh emrat, timin dhe tëndin, të gërvishtura
Mbi lëvozhgën e një peme nën një zemër,
Kur dilnim nga qyteti së bashku përjashta
Dhe ktheheshim përsëri në orët e mesnatës.

Ajo sheshohej e shihte që nën shelgun hijezues
Në vjetrin park ku ne strehoheshim vazhdimisht,
Nga ngrohtësi e diellit dashuroheshim ëmbëlsisht.

Ajo edhe liqenin kaltërosh i rrahur nga fladi jugës
Që na fohte. Ata që takoj u flas të gjithëve
Po gjithshçka heshti dhe s'më përgjigjen fare.

DUKE TË RECITUAR VARGJET

Duke të recituar vargjet ti s'm'i hedh sytë
Sesi pamja jote formësohet ngadalë në sonet
Në më të dëlirat e të bukurat forma t'i ketë faqet
Në të cilën më qëndron si zonjë zemre vërtetë?

Duke kërkuar mendjes misteret e fshehura në leqe
Sonetin, varg me varg, kur i zgjidh kuptimin,
Ndërsa s'dëgjon se ç'kënge mishëron ti me vete
Ndërsa qartas në krah e mbart të kaltër imazhin?

S'i ndjeva duke më djegur aq shumë fjalët e tua
Kur zjarri mbi buzën tënde t'u ngjit lehtësisht
Dhe misterin për ta dëshmuar erdha qëllimisht?

Prej nxehtësisë, më fton dhembshuria e tyre
Që të mos të të lëndoj edhe ty? Patjetër,
Kur sonetin madhështor e rrite ti kaq lartë.

TI CAFTU

Ti caftu pi cărări di-altăoară
 Dit locurli di multu alăgati,
 Să-ncl'eg diznou di seamnili-alăsati
 Chirolu dus, ași cum fu năoară.

Ved numili, a mea ș-a ta, zgrămati
 Pi coaja-a unui pom sum nă iñoară,
 Căndu inșam dit căsăbă nafoară
 Ș-yineam năpoi tu-a noaptil'ei săhati.

Ea-u ș-banca di sum saltea aumbroasă
 Dit vecl'ul parcu iu n-apăngliseam
 Di croplu-a soarilui ș-n-agăpiseam.

Ea-l ș-laclu nîrlu cu-a lui livă-avroasă
 Ți n-arcura. A tutulor lă grescu
 Ma tuti-amuti-s ș-nu n-apândisescu.

CITINDA-Ń STIHURLI

Citinda-ñ stihurli tini nu vedz
 Cum mastea-ț tu-un sonet peanarga-acață
 Tu nai ma-agno bicimi s-aibă față
 Ca doamnă-a inim'ei tu cari-ñ ședz?

Căftând a mintil'ei ascumti lață,
 Sonetlu, stih cu stih, căndu-l dizledz,
 Nu-avdză ți cântic tini ntrupuşedz
 Cu-a limpidlui năur icoană mbrață?

Nu simți-ardzânda zboarăli-ñ cu mari
 Foc căndu pi-a ta budză ță li-aliñ
 Ș-mistiryiul s-ț-ul mărtirisească-aviñ?

Di calda-lă, duruta-a lor cf'imari
 S-nu ti hivrească ș-tini? Fără di-altu,
 Căndu sonetlu-l crisuș tini-analtu.

TË PRISJA

Tek rrija buzë detit të kaltërosh valë-valë
 Kësaj dite vere shtrirë në plazhin e sheshtë,
 Dhe që nga sheshshtroja e rërës së nxehtë
 Vështroja nga loja jote me ujrat nëpër dallgë.

Pamja më ishte e plotë prej gazit e lumturisë,
 Dhe në zemër i ndjeja sesi rridhnin papushim,
 Kur statujën e trupit ta vështroja me adhurim
 Nga ujrat si t'u lartësua drita prej bukurisë.

Më shëmbëlleje me të universit mrekullit
 Ashtu siç lodronje me detin në dallgëzim.
 S'e kishte mahnitur më bukur ai vlerësim

Si pamja jote me ëndërra të shumëllojshme
 Në shtrojën plazhit të rërës si zjarr i nxehtë
 Të prisja ta bëje edhe me mua lojën tënde.

KJO ZEMËRA IME SI VIOLINË

Kjo zemra ime është si ndonjë violinë
 Që është gjithmonë acorduar shumë mirë
 E gatëshme atëhere kur ledhaton përherë
 Për ta kënduar mrrekullisht melodinë.

Kjo zemra ime është si ndonjë i rrallë agim
 Prej diellit ndizet shkëlqimtar me shpërthim
 Dhe hedh reyet mbi njerëz, objekte e sende
 Prej fillimit e gjer në përfundim tutje në caqe.

Kjo zemra ime është si pranverë shumë bukur
 Kur ndërrohet me veshje të qendisura me sqimë
 Me mantelin hijshëm të fisit kurrë të paveshur

E zbukuron siç nusëron ndonjë nuse e re
 Me zemër të tillë gjoksin ma gufon përherë
 Si jetesa ime mos qoftë pa tym asnjëherë?

TI AȘTIPTAM

Pi mardzina di-amari tes șideam
Tu-a dzuâl'ei di veară fucurină,
Ș-dit aștirmutlu caldu di arină
La-agioclu-a tâl cu apili mutream.

Ñ-Eara mutrita di harauă mplină
Ș-tu inimă-ñ cum cură u ducheam
Cändu agalma a truului ț-u videam
Dit api cum s-analță tu luñină.

Ñ-Păreai a lumil'ei tãmăturyii
Așți cum ti agiucai cu-amarea.
Nu-avea uñizi ma mușată harea

Ca mastea-a ta cu yislu nă turlii
Tu stozma di arină-ardeam ca foclu
Ș-ti aștiptam s-ul faț ș-cu mini-agioclu.

Ñ-U INIMA

Ñ-u inima ca ună avyilii
Ți easti dipriună curdisită
Ș-hăzări,-atumțea cändu-i haidipsită,
S-ș-u cãntă măyipsita-l' miludii.

Ñ-U inima ca ună apirită
Di soari ți s-aprindi tu hãryii
Ș-arucă-arãdz pi om ș-pi lugurii
Dit ahurhită pãn-tu bitisitã.

Ñ-U inima ca nã primveară cari
Cu strañi chindisiti s-alãxeăști
Ș-a fisil'ei niahãrzitã hari

Ca nveastă nauă u armătuseăști.
Cu-ahtari inimă tu cheptu, cum
Bãnaticlu s-nu-ñ hibă fără fum?

ZHGËNJIMI

Që të mos të të magjepsës asnjë vajzë ty
 Që i vështron me kërshtëri e dashuri ndër sy
 Atëhere kur i takon vetmas në fshhtësi,
 Që të më kesh mua në mendje gjithnji.

E që të mos ta rrëmbejë syrin asnjëra prej tyre,
 Të jesh me shpirtin plot prej së zjarrtës dashuri
 Në zjarr të përvëlohet ndjellakeqeja e tyrja magji,
 Dhe veç me sytë e mi ti do të bëhesh lakmitare.

Që të mos të të sëmure asnjëherë i tyri vështrim,
 Të jesh e të kesh edhe ti mes tyre përgjithmonë,
 Një portret të pikturuar si prej engjëlli shëmbëllim:

Mua që prej kokës gjer tek themrat e këmbve.
 As magji edhe as syri indjellakeq atëhere
 S'do do të arrijë kurrë me poterën e tyre.

NËSE KAM TË NEVOJSHME

Nëse kam të nevojshme për të vështruar ty,
 Që të ta njoh realisht fytyrën tënde miqësore
 Meraklije e gjallë, hapse përdredhësore
 Ndër zgjimet e mia më lë veç ndjenja në sy?

Nëse ende kam të nevojshme prej vështrimit tim,
 Që të më verbojë ardhja pamjes e secilës bukuri
 Prej kërkimeve të syve me sa shumë mirësi,
 Kur në mendje të kam vetëm ty gjer në agim?

Nëse kam të nevojshme të kërktoj me ngrohtësi
 Në kaq të tjera bojrave të zbehta të papëlqyera
 Krijesat e tua prej magjish të një keqbërësi

Kur ngritën mijëra kurthe të magjepsura
 Më zunë në pëlhurën e tyre të leshtë
 Të më jesh nga koka në thembra dertë?

DISCĂNTIC

Ta s-nu ti măyipsească nițiună
 Di featili ți ntr-ocli li mutrești
 Atumțea cându li andămusești,
 S-mi ai tu minti mini dipriună.

Ta s-nu ti l'a di ocl'u vărănă, s-ești
 Cu geanlu mplin di-a vrearil'ei bubună,
 Tu foclu-l' s-ardă mayea-a lor nibună,
 Ș-ocli'l' a mel' maș tini s-zilipsești.

Ta s-nu ti lăndzidzască-a lor mutrită
 S-ai totna-anamisa di eali ș-tini
 Nă masti ca di anghil zugrăpsită:

Din cap păn-tu cicioari mini.
 Ni mayi-atumțea ș-niți diucl'ari
 Nu va ti-agiungă cu a lor puteari.

MA EASTI-ANANGHI?

Ma easti-ananghi s-ti mutrescu tini
 S-ț-u știu naevea mastea arisită
 Mirachi yii, cl'ai anvărită
 Tu diștiptatili simțări dit mini?

Ma easti-ananghi di a mea mutrită,
 S-ni-u da uñizea mșată cari yini
 Tu-a ocl'ilor căftari cama ghini,
 Cându n cap tini-ni ti-am maș apirită?

Ma easti-ananghi s-caftu cu dugoari
 Tu-ahăti alti boi nipilchisiti
 Făptura-a ta di mayi urdzătoari

Cându nil'ili-ț lață măyipsiti
 Mi acățară n țăsătura-a lor
 Ș-ni-ești din cap păn-tu călcăñ un dor?

QË KUR

Që kur të nxorr fati në rrugën time
 Një shkëndijë kush e di nga cili zjarr
 Magjepsur në botën e vet prej kësaj enigme,
 Të farmaktat flakërimet më djegin këtë xhan,

Nga ëmbëlsia e vajtjeve e plagëve rënda
 Që më zunë zemra ime mish dhe kocka,
 S'mund e s'dua t'ja shuaj as edhe fladet,
 As mbështetjen e dashurisë për sajën fole.

Që kur të sollli fati në rrugën time
 Nga bota e saj si lule nga më të bukurat
 Në bukuritë e bukurive të vashave,

Sikur në shpirt ma zbritni qiellin.
 Që atëherë ti, yjet, hëna, dielli,
 Ngrotësi dhe dritë më jepni gjithnji.

SI NJË IKONË

Porsi një ikonë e shenjtës shën-mëri
 E pirkturuar prej dorës së një murgu të ri
 Me zemrën të shkrirë prej të sajës dashuri
 Në zjarrin e shenjtë nga djegja së gjalli,

Ashtu e dua edhe unë me magjinë e artit tim,
 Me dashuri të ndezur nga bardhësi e moshës,
 Dridhërimtore prej akordeve të violinës,
 Në shpirt të më ndrisë si dielli në agim,

Që të ta zbukuroj me bojra gjithfarësorj
 Si prej ylberit mbi bezen e qiellit kaltërosh
 Shëmbëlltyra jote si ëndërr plot bukuri,

Sorkadhe e re me zjarr të përflakur dejeve
 Dhe le të jesë veç në kujtimet e mija
 Për mua, pasi të kem zbritur prej yjeve.

DI CĂNDU

Di cându mira n calea-a mea ti scoasi
Dit cariști ți foc ună scănteauă
Mistiryiu dit ascumta-a l'ei duñauă,
Tu suflit ñ-ardu piri nfărmăcoasi,

Di dulțea-a lor dureari,-arană greauă
Ți ñ-acățã inimă, carni ș-oasi,
Nu pot ș-nu voi s-li-astingu că-s avroasi,
A vrearil'ei dăechi ti-a l'ei ful'auă.

Di cându mira n calea-a mea ti-adusi
Dit lumea-a l'ei lilicea nai ma mșatã
Tu mușuteț a mușutețlor ñatã,

Canda tu suflit țerlu ñi-l dipusi.
Di-atumțea tini, soari, stealî, lună
Căldură-ñ daț ș-luñină dipriună.

CA NĂ ICOANĂ

Ca nã icoană ali stămării
Di un călugăr tinir zugrăpsită,
Cu inima-l' di vrearea-a l'ei tuchită
Tu foclu ayisit di-ardearea-l' yii,

Ași voi ș-eu cu tehni măyipsită
Ș-cu dor apres di alba-ț ilichii,
Trimburătoari coardă di-avyilii,
Tu suflitu-ñ cu-a soarlui apirită,

S-țã chindisescu cu bueili tuti
Di curcubeu, pi-a țerlui ñirlă pândzã
Făptura-a ta di yis cu hãri avuti,

Zărcadã tinirã cu foc tu sãndzã.
Ș-las S-hibã amărtiili maș a meali
Ti mini, cara s-ti dipun dit steali.

SI NJË YLL

S'mundet me asnjë lloj hamendsimi
 Të ma zevendësojë të zjartën dashuri
 Që m'u shtri në thellësirat e asaj zemre
 Për ty, e pa ëndërruara shpresa ime.

As hëna, kur del natëve qiellit me kthjellim,
 As yjet, as dielli që shpërthen herët në agim
 S'errësohet prej dashurisë kjo mrekulli,
 Se ajo me shkëlqimin e saj ju fik papriturazi.

Në vend të tyre, vetëm dashuria ime për ty,
 Ja dhe flakërimin ndriçues porsi një yll
 Me përkëdhelitë e tua përvëlton vazhdimisht.

Dhe s'do ta qetësoi në mua për shumë kohë
 Një zemër këngëtare do të rrahë përherë
 Mrekullisë së dashurisë së shenjtruar.

NË ZEMËR TË SHKRUAR

Të të them se s'kam parë të këtillë bukuri
 Unë nuk e di nëse gjysmat do i besosh ti,
 Por dua, megjithatë, ta llogaritish me dliresi,
 Rrëfimin tim me ekzaktësi, moj vashë peri.

Të të them se në mendimet e mia je veç ti
 Nga sa ç'është ajo më e dashura bukuri
 Krijesa që dehni me joshje shpirtin tim
 Ndofta do qeshësh, por dua tëndin mirëkuptim.

Se kush e di sa fjalë të tjera lavdëronjëse
 Do t'i dëgjoni të thëna nga kush e di se kush
 Kur të shkosh, për t'u parë në shëtitje,

Sepse të miat s'do të jenë për nishane,
 Sepse unë i kam në zemër të shkruara
 Prej dashurisë që ta mbart i magjepsur fare.

CA UN LUȚEAFIR

Nu poț cu niționă lugurii
S-u uidiseșă vrearea-n țî s-apreasi
Tu-ahândusiñli-a inimălei teasi
Ti tini, ninyisata-a mea nădii.

Ni luna, cându pi țer noaptea easi,
Ni stealili, ni soarli tu hăryii
Nu ntunică a vrearil'ei ciudii,
Că ea cu nyilicirea-a l'ei li-asteasi.

Tu loclu-a lor maș vrearea-a mea ti tini,
Ca un luțeafir țî-l' dideș bubună
Cu hărli-a talî, ardi dipriună.

Ș-Nu va s-astîngă căt chiro tu mini
Va s-bată ună inimă țî cântă
A vrearil'ei tāmăturyii sântă.

TU INIMĂ NGRĂPSITI

S-ță dzăc că nu-am vidzută-ahtari ñată,
Eu nu știu desi va mi pistipseșă,
Ma voi, cu tuti-aesti, s-lugurseșă
Spuneara-a mea ti tamamileam, feată.

S-ță dzăc că tu a mea idei eșă
Di căti suntu-ațea nai ma mușată
Făptură cari suflitlu-ñ lu mbeată
Vahi va s-arădz, ma voi s-mi-achicăseșă.

Că iți alti zboară di-alăvdari
Va s-avdză, spusi cariști di cari
Căndu-a ti duț, s-ti veadă, la siryeani,

Ca-a meali nu va s-hibă ti nișani,
Că eu li am tu inimă ngrăpsiti
Di vrearea țî ț-u portu măyipsiti.

VATRA

Nëse thirrja ime do të arrijë gjer tek ti
 Të mos ma dërgosh të pamamiruar përsëri
 Sepse është shqitur prej e zemrës e shpirtit tim
 Të ta sjellë dashurinë që m'u u rrit tërë gëzim.

Pritma si ndonjë ndriçim që feks herët në agim
 Prej shkëlqimit të diellit mbi të dashurisë qetësi
 Që me merakun e saj të mbushur plot ëndërrim
 Të shtrohet në udhën të magjepsur me bukuri.

Mos e tremb, ta pyesish qoftë edhe ç'pikëllim
 E bëri shpirtin të ngjitet këmbadoras në breg,
 Të vijë gjer tek ty pa vuajtje e pa mundim

Dhe të të lutet si në ajodhimë e shenjtë?
 Ajo do të të tregojë për një vatër të zjarrtë
 Për kë më djeg kjo zemra ime përflaktë.

KOPSHTE TË SHKRETA

Shoh gjethet që bien ngadalë një nga një
 Që përmbi pemët e shkundura prej erës,
 Apo të përpira nga ndryshku i vjeshtës,
 Duke shkelur me çape të lehtë pa zhurmë.

Kopshtet janë të shkreta, të pakërkuara
 Nga ca çifte të dashurish që jepnin përherë
 Ndonjë puthje dhe përbetime nën hënë,
 Nën degët me aromëshijshme të ngarkuara.

Më mbart në mua një kujtimin të vjetër
 Në vitet e rinisë sime të dlirtë përsëri,
 Nëpër errësitat e zymta të kohës nga harrimi,

Më fanitet e gjallë bardhësia e moshës së re
 Kur shëtisja i lumtur me ty nëpër kopshte
 Dhe t'i mbushja rrugicat plot me dritëza.

FUCURINĂ

C'îmarea-ñ ma s-agiungă păn-la tini
 S-nu ñ-u pitreț năpoi nighiunuită
 Că easti dit hicati dizlichită
 S-ț-aducă dorlu ți criscu tu mini.

Așteaptă-ñ-u ca ună apirită
 Di soari pisti-a vrearil'ei irini
 Ți cu a lei mirăchi di yisi mplini
 Ță si aștearni n cali măyipsită.

Nu u-agunea, s-u ntreghi maș ți caimo
 U feați-a geanlui ohtu s-angărlimă
 La tini s-yină fără pidimo

Și s-ță si ncl'ină ca la ayiudimă?
 Ea di-ună fucurină va ță spună
 Tu cari ñ-ardi inima-ñ bubună.

GĂRDIŢ ERŢI

Pi frăndzăli ți ună căti ună
 Cad di pi poñ di vimtu-ascuturati,
 Di arudzina-a toamnă'ei măcati,
 Mol' jgl'oati calcă fără ta s-asună.

Gărdiñli suntu erñi, nicăftati
 Di precl'ili di vruț ți dipriună
 Ș-dădea bășeri și sprigiurări pi lună,
 Sum alumăchi di-añurizmă ncărcati.

Mi poartă ună veacl'i timisiri
 Năpoi tu añli tiniri dit hăryii
 Ș-pit neguri scutidoasi di-agărșiri,

Ñ-si furniseaști alba-ñ ilichii
 Căndu trițeam cu tini pit gărdiñ
 Ș-lă li impleam cărărli cu luñiñ.

LOJA DHE DASHURIA

Një herë, në fëmijërinë time të hershme,
Kur e pandehja se jeta është si një lojë,
mendoja se mund ta mbaja kohën në vend,
Me naivitetin e djaloshares magjepsje.

Pastaj, në vitet e rinisë së sime të zjarrtë
Kur ndjeva thellë mrekullinë e dashurisë
E ndeza përgjithmonë në shpirt lumturinë
prej saj, ku desha mbaroi koha e përkdhelisë.

e gjeta më tutje në ndrushkun e viteve
Se loja dhe dashuria maten me të njëjtët vizione
Me dy pamje, secila prej tyre e ndryshme:

Me kthjelltësinë e shpirtit të etur për dritë.
Oh , sa do dëshiroja ta ndjeja djegësirën edhe tani
Prej zjarrit gjer në gjak për lojën dhe dashurinë!

NJË LOT

Si e lamë të na kalojë dashurinë
Afër nesh me aq lehtësi!?
Ja kemi gjetur të gjithë bukurinë
Po e logarisnim lojë dhe si lojë na humbi.

Pse s'e deshëm për mirësinë e kësaj dashurie,
Që na u dha qoftë edhe për njëherë të vetëme,
Të të them një fjalë më të mirë se të një jo-je
Që të mos kthejmë në jetën në hidhërim, vajtje?

S'ngarkoj me faj kërkënd tani,
Por një nga një mungon në gjirin e tij
Atëherë ja terorizon dëshirën e madhe,

Dhe lëndimi i vjetër i dhemb atij së thelli
Të lërë një lot që t'i rrjedhë ngadalë
Për dashurinë që s'e patëm aq të gjatë.

AGIOCLU Ş-VREAREA

Năoară, tu-agimita-n ilichii,
Căndu-n părea că bana-i un agioc,
Crideam că pot s-ul țin chirolu n loc
Cu dulţea-a ficiuril'ei măyii.

Deapoa, tu ańl'-a ńatăl'ei di foc,
Căndu simţai a vrearil'ei ciudii,
N-apreş ti etă ună iftihii
Di ea, iu vrui mirăchili să-n li coc.

Aflai ma nclo, tu-a ańlor arudzină,
Că-agioclu ş-vrearea-s idyea lugurii
Cu dauă făţ, ca ti-ună-altă turlii:

A suflitlui ananghi ti luńină.
O, cum a s-vrearem ş-tora s-am ardeari
Di foc tu sândză ti agioc ş-ti vreaki.

NĂ LACRIMĂ

Cum u-alăsăm sivdaea di tricu
Pi ningă noi cu-ahătă lişureaţă!
L-U-aveam aflată ntreaga muşuteaţă
Ma-u lugurseam agioc ş-ca-agioc chiru.

Căţe nu vrum, ti-a vreakil'ei ghineaţă,
Maş unăoară dată ţi nă fu,
S-dzăţem un zbor ma bun ca zborlu nu,
Ta s-nu turnăm pi bană amăreaţă?

Nu-l' dau căbati tora-a curiva,
Ma catiun tu sinea-a lui lipseşti,
Atumţea căndu dorlu l-tirăneseşti

Ş-arana veacl'i-l doari ahănda,
S-alasă ună lacrimă să-l cadă
Ti vreakia cari nu u-avum tu-aradă.

NËN TË NJËJTËN PEMË

Si mund të harroj atë ditë vjeshte
Kur në mbrëmje tek perëndon dielli,
Nën të njëjtën tonën pemë, tronditurazi,
Më the që zemra për tjetër të rrihte?

Që veten me përbetim solemn kishje lidhur
Pergjithmonë dashurinë tënde pas times
Ndaj s'e ndjeja sesi s'e kuptoi zemra ime
Që betimi të jetë aq i lehtë për t'u shkelur.

Që në çastin që u njohëm ne bashkë the,
Se të parin zjarr dashurie për mua refuzove,
Në zemër, edhe pse pa asnjë tjetër dashuri

Nuk i dha gjer atëhere vuajtje, dhembshuri.
Andaj të pyes, pas kaq vjetësh, të më tregosh:
Ç'fjalë qenë mira dhe cilat të rrena, bosh?

ZEMËR MENDJELEHTË

Ç'e paskam këtë zemër aq mendjelehtë
Që s'do ta kuptoj as budullallëkun tim
Nësa tani tek i zbresë shkallët lehtë-lehtë
Jo si atëhere kur ngjisja papërtim.

Që atëhere sa herë s'të zura dot
Kaluan vitet, e digjoja, si gëzohej me adhurim
Tek e përkëdhelja si më rrihte me nxitim
Me sy si të ndonjë bukuroshe që veç lot.

Ajo s'e sheh se në kreshtat e maleve ka borë
Dhe s'ecin si në rini krenarisht
Por duhet zgjedhja e dashurisë kurorë

Të më dehë me aromën e saj të freskët.
Mendjelehta zemër që më qënkeshe,
Pse s'ke ndërmend të më mplakeshe?

SUM IDYIUL POM

Cum pot ta s-u-agărşescu dzua-aþea
 Di toamnă, cându tu ascăpitat,
 Sum idyiul pom a nostru,-ascuturat,
 N-dzăseş că ti-altu inima-þ bătea?

Ț-U-aveai ligată cu asprigiurat
 Ți tută eta vrearea-ț di a mea,
 Ș-ti-aþea nu-achicăseam cum di s-putea
 Giuratlu s-hibă-ahăt lişor călcat.

Tu oara ți nă cunuscum dzăseş
 Că protlu foc ti mini lu-apriseş
 Tu inimă, ș-că niþiună vreari

Nu-l' deadi păn-atumþealui dureari.
 Ti-aþea ti ntreb, după-ahăt añ, s-ni spuñ
 Ți zboară fură buni ș-ți minciuñ?

NIMINTIMENĂ INIMĂ

Ți inimă nimintimenă am!
 Nu va s-achicăsească nica, glara,
 Că tora cându mini dipun scara
 Nu-i ca atumþea cându u-alinam.

Di câti ori nu u-acăþai, di cara
 Tricură añli, cum s-hărsea, ș-u-avdzam
 Cum bati-agoña cându dizñirdam
 Cu ocl'il' vărñă muşuteaþă eara.

Ea nu mutreaşti că la tãmpli-am neauă
 Ș-pirifan că nu imnu ca tu ñatã,
 Ma va aleapta-a vrearil'ei măyeauă

Cu proaspita-l' añurizmă s-mi mbeată.
 Nimintimenă inimă ți eşþă,
 Căþe nu ai nãeti s-auşeşþă?

TEK BURIMI ANËS LUMIT

Tek burimi anës lumit që në agim,
 Me hapin të rinjve nxitimthi,
 Venë vashat veshur në të bardha tërë gëzim,
 Duke mbajtur barrën e pajës me kënaqësi.

Ajri plot me aromë myshku tërë kutërbim,
 Tingëllinin prej zërave të tyre meloditë
 Dhe dridhen në ujë si të gjalla duarzënë,
 Një këngë e nxjerr cipëzën e myshkut për pëlqim.

Mbi barin e gjelbër prej sheshit të ngrohtë,
 Fletë pranë flete të shtrira nën diell,
 Që e shpëlan prej dritës në detin e pasinortë

E si bora bëhet cipëza e myshkut të shpëlarë.
 Dhe vetëm kur bije e natës errësi
 E lënë e kthehen vashat në shtëpi.

UNË DËGJOJA STUHINË

Ndigjova një herë melodinë e një këngë
 Që më vinte nga dritarja që përjashta,
 Ishte një melodi pa fjalëshoqrim
 Kënduar me trishtim në agim.

Përnjëherë prej këtij zëri vjedhurazi
 Në buzë të detit zbrita nxitimthi,
 Si i tërhequr prej magjisë kësaj kënge,
 Por deti në atë orë ishte vetmitar, pa përgjigje.

Vetëm tallazi përplasej me zemërim
 Mbi shkëmbinj dhe i thyente me vrulltazi
 Dhe jehonte në erë me britma e shkreti,

Duke më derdhur gjer në kockë ethet e detit.
 Prej detit unë dëgjoja stuhinë
 Dhe më dukej sikur dëgjoja të sajën këngë.

LA ȘOPATLU DIN VALI

La șopatlu din vali, dit hăryii,
 Cu-a tinireățâl'ei agunîsiri
 S-duc featili cu pândza la biliri,
 S-u-adavgă la a pricăl'ei furtii.

Aera mplină di muscuvulsiri
 Văzeaști di a boțlor miludii,
 Ș-di măn frimtati tu-apa ca yilii
 Un cântic scoati pândza, di-arisiri.

Pi earba veardi dit pădina caldă
 La soari teasă, frândză ningă frândză,
 Tu-amarea di luînă ți u-ascaldă,

Ca neaua s-fați aspilata pândză.
 Ș-maș Căndu l'a amurgul di s-alasă
 Hrioasi s-toarnă featili acasă.

EU ASCULTAM FURTUNA

Avdzăi năoară ună miludii
 Ți-ñ viñi pit pingercă di nafoară.
 Eara nă miludii fără zboară
 Cântată pi amari tu hăryii.

Furat di-aestă boați diunăoară
 Dipuș pi budza di amari nyii
 Ca traptu di a cânticului măyii,
 Ma-amarea eara ermă tu-ațea oară.

Maș chimatli schinărli fuviroasi
 Di șcăm̃bi ș-li frândzea cu mari vrundu
 Ș-văzea tu vimtu zghiclu a lor pondu

Virșanda-ñ heavra-amaril'ei tu oasi.
 Eu ascultam furtuna di pi-amari
 Și-ñ si părea că avdu-a l'ei cântari.

ËNDËRONJA NDONJËHERË

Në djalërinë time të perënduar tashmë,
 ëndërroja sikur po fluturonja here-herë;
 S'kisha mbi shpatulla e s'do kisha asnjëherë
 Të çaja qiellin s'isha as zog, as makinë

Isha si fëmijët e tjerë dhe doja veç të loznja
 Me cingla apo me topin e qepur me leckë
 Por te zogjtë që lartësive në fluturim
 Shpesh herë e hidhja vështrimin tim.

Ndaj, ndofta, e kërkoj edhe tani fluturimin
 Jo si një zog, po tjetër mjet fluturues,
 Dhe me atë të ngjitem lart gjer te dielli.

Kur ta tendos dëshirën e ngjitjes së lartësisë
 Ky fluturim dua të më mbetet përgjithmonë
 Dhe të më mbajë gjer në fund e funtit tim

PREJ ÇASTIT TË PANJONUR

Nësa nata mbi fshat po largohet si ngaherë.
 Një heshtje të madhe tendosej qetësisht
 Mbi sokake pamja hapej paqësisht
 Ndër të gjitha shtëpitë. Nganjëherë,

Në errësirën e dendur dëgjohej së rralli
 Që përjashta ndonjë lehje langoi,
 Ndonjëherë në çaste kohe të panjohura.
 Drita ish ndezur veç ndër ëndrra.

Nga mundimi i punëve të ditës rraskapitur
 Bota flinte në gjumë të thellë,
 Në ngrohtësinë shtresave kruspullosur.

Veç unë s'fle fare në këtë natë
 Kur m'u largove prej meje përngaherë
 Dhe atëherë së bashku na rrëbeu gjumi të dy.

NYISAM NISCĂNTIORI

Tu ficiuril'a-a mea ascăpitată
Nyisam niscăntiori că azbuiram;
Nu-aveam pi umiri ārchi ș-nu earam
Ni pul', ni machină pi țer arcată.

Earam ca tuț ficior'î, ș-mi-agiucam
Cu șcl'endza, i cu topa mpiticată,
Ma la a pul'lor naltă azbuirată
Di multi ori mutrita ñ-u arcam.

Ti-ațea vahi caftu ș-tora azbuiratlu,
Nu ca un pul', i altă-azbuirătoari,
Ș-cu el mi-analțu tăș până la soari,

Cându-l' lu tindi vrearea alinatlu.
Aestă azbuirari voi s-ñ-armănă
Ș-până tu sonea-a-sonil'ei s-mi țănă.

TU NIȘTIUTA OARĂ

S-avea-alăsată noaptea pisti hoară.
Nă mari isihii s-avea teasă
Pisti sucăchi. Videala eara-asteasă
Tu tuti casili. Cătinăoară,

S-avdza aretcu pit scutidea deasă
Vărnul'alătrat di căni pi nafoară,
Dit a chirolui niștiută oară.
Luñina maș tu yisi eara-apreasă.

Di lucurlu di dzua dirinată
Duñaua somnu ahăndos durña
Tu-a strozmăl'ei căldura-apreadunată.
Maș eu nu dormu dip dit noaptea-ațea

Ti totna cându di dininti tini-ñ vdziș
Ș-deadun cu tini ș-somnul ñ-arăchiș.

JU PRES NË PRANVERË

Tek shoh degët t'i shpoj gjethja e re,
 Dhe sesi gjithë ato lloj-lloj lulësh
 Që bulurojnë sythat si gjembaç shpues,
 Ishte, e përherë do jetë i shpirtit tim hare.

Jo nga sot, nga dje, nesër ndësa një egërsirë
 Nën mendje, në vite, një pikë të vogël e vese,
 Ishja, dhe dija veç të llogaritja gjer më nëntë,
 Kërkoja fshehurazi rrugicave nishane.

Ndaj, nga sot, nga dje edhe nga fëmijëria
 Nën përkundjen e erës gjethet të përhapura,
 Apo të luleve të thara kudo në tokë

Ishte dhe është psherëtimë e shpirtit tim
 Lule, dhe gjethe, timen dashuri,
 Ju pres përsëri në pranverë në degë.

U SHKUNDËN PEMËT

U shkundën të gjitha pemët prej të thatave gjethe,
 Një erë e freskët seç reh nëpër sokake,
 Ndërsa zogjtë e mardhur në degët janë mbledhur,
 Një frymë e ftohtë ngriu në tokë.

Era i mbledh gjethet togje-togje
 Të nxirë nga ftohtit njerëzit i japin me tallje
 Me dëshpërim erës së ftohtë veriore në gjak,
 Dhe me nostalgjinë e nxehtësisë tërë merak.

Shtullunga tymrash dalin përmbi çatitë
 Nga zjarret që digjen pirgje-pirgje,
 Bagëtia është mbyllur nëpër qilare të ngrohtë,

Zhurmon nëpër avlli era e marrë.
 Pamjen moti i ftohtë më ndëron veshjen,
 Mbi mua reh era gjithnjë e më i ftohtë.

V-AȘTEPTU DI PRIMVEARĂ

S-ved cum lumăchili nșapă frândză nauă
 Ș-cum di turlili tutti di lilici
 Es dit bubuchi ca niști chipurici,
 Fu, ș-easti-a suflitlui a mel harauă.

Nu di-az, di-aeri, măn di-anda ună prici
 La minti ș-la-añ, un proscut di arauă
 Earam, și șteam s-misur maș păn-la nauă
 Nișeñ videam pi-ascumta-a mea călici.

Ti-aștea, nu di-az, di-aeri, măn di-anda ñic
 A frândzilor tu vimtu-arășpândiri,
 Ică-a lilicilor mărănghisiri

Fu ș-easti a suflitlu-ñ suschir cu zghic.
 Lilici, ș-frândză,-a meali mări mirăchi,
 V-așteptu di primveară pi lumăchi.

S-ASCUTURARĂ POŃLI

S-ascuturară poñli tuț di frândză,
 Un vimtu-arați bati pit sucăchi,
 Pul' arcuraș s-adună pi lumăchi
 Tu-aera ca ună ngl'ițată pândză.

Vimtul adară frândzali vândăchi,
 L-da oamiñli, di-arcoari țî lă-i, mândză,
 Cu deapirlu a seavirlui tu sândză
 Ș-cu-a soarilui căldură tu mirăchi.

Scot fumuri buhareadzli pi citii
 Di focurli țî ardu cărmăgăñ,
 Tutiputa i ncl'isă tu saivăñ

Aurlă habin vimtul pit avlii.
 Ș-lu Alăxeăști fisea nviscămintul,
 Tu mini bati tut ma-arați vimtul.

DIMËR

Më arriti dimri sivjet edhe njëherë përsëri,
 Por jo si ato të tjerave herë,
 Kur kujtoja se bora me të sajën bardhësi,
 Po shtrihej butë si velenxë e bardhë përmbi tokë.

Më dukej dimri kaq lehtë atëherë,
 Sesa tani kur jam pazjarr në vatër,
 Kur ftohtësia të më shoshitë gjer në palcë,
 Sepse dua të mos më vijë edhe njëherë.

Por çfarë mund të bëj, i ngrati, se jo prej meje
 Në këtë botë gjitha janë të rregulluara,
 Që të jetë edhe dielli, shiu, bora, era.

Më i lartë me dashurinë time vjen ndreqja.
 Për nga madhësia e këtij dimri,
 Pranë këtij të tërë më dukeshin më të mira.

KAQ KUJTIME

Në mua mbarten kujtime të shumta!
 I mblodha horizonteve shumë të largëta,
 Duke ecur nëpër shigjet e jetës,
 Që më lejuan të përshtaten sa më mirë.

Që atje kërcejnë një nga një rradhazi,
 Duke kërkuar t'i jap leje qëllimisht,
 Së andejmi përjashta dalin krenarisisht,
 Me mendjen tek thirrja e saj fshehurazi.

Ç' ligj zakonor e drejton vallë lidhje e tyre,
 Se veç njëra ndër të gjitha më e duhura,
 Kur zëri është i folur i shfaqet ajo atëhere?

Misteri se kush dhe sesi e zbulon atë,
 Prej verës, e harresës së thellë,
 Në të njëjtën shenjë, të njëjtën kujtesë?

EARNĂ

Mi-agiumsi eara nica ună earnă,
 Ma nu ca ernurli di altăoară
 Căndu crideam că neaua, albă doară,
 Yin, doagă moali, pisti loc s-u-aştearnă.

Ń-Părea atumţea eara-ahăt lişoară,
 Că tora, căndu escu fără jar, nă
 Arcoari mi acaţă căndu nţearnă,
 Că voi s-nu mata yină canăoară.

Ma ți s-adar, lailu-ñ, că nu di mini
 Arădăpsiti s-tuti tu duñauă
 Ta s-hibă ş-soari, ş-ploai, ş-vimtu, ş-neauă.

Ma nsus di vreari-arădăpsirea yini.
 Di mari ți-i aestă earnă, tuti
 Alanti-ñ par pi ningă ea minuti.

AHĂTI TIMISIRI

Eu portu ahăti timisiri tu mini!
 Li adunai di ndzari până ndzari
 Imnăndalui pi-a banălei cărari,
 Ş-li-aputrusii să ncapă cama ghini.

Di-aclo, pi-arada căti ună-ansari
 Căftăndalui maxus să-l' dau izini
 Nafoară s-easă dit cămărli mplini
 A mintil'ei, la-ascumta-a l'ei cl'imari.

ȚI nom adetea lă-u chivirniseaști,
 Că ună maş di tuti,-aţea lipsită,
 S-fănuruseaști-atumţea căndu-i grită?

Mistiryiul, cari ş-cum lă-l dizvăleaști,
 Di yin dit ahăndoasa agărşiri,
 La idyiul semnu, idyeya timisiri?

SI BRYMA

Oh, ditët e mija seç i kaloj një nga një
 Dhe më nuk jam ashtu siç ishja më parë,
 Ashtu siç e njihesha dhe siç e ruaj në mendje,
 Duke mbartur kurorën e bukurisë rinore.

Tek shihja përmes pasqyrës së kujtesës sime
 I mahnitur prej mos gotitjes së stuhisë
 Dhe i padjegur nga vështirsitë e gjata të kohës,
 Apo nga kafshimet e saj therëse.

Por përsëri vështrohem në pasqyrën e kohës
 Të moshës së tanishme me keqardhje
 Se e lashë përsëri shumë prapa plasaritje.

Oh, si funksionon e shkreta kohë
 Që e paralajmëron njeriu pa mëshirë,
 Si bryma acartë vyshk lulet!

OH, KOHA PO I MBARON

Ashtu siç lajmëron nisjen e largimit të borës,
 Duke shpuar zhguallin ashpër të baltës,
 Fija e barit barit del në dritë
 Nga e errta e atij dimri gjatë.

U ngjitet lartësive kurorave përpjetë
 Në shikëlqimin e acartë të dimrit të hidhur,
 Mezi i sheh, nga që kështu të vockla i janë dukur
 Se veç për të ja zbulon pamja e diellit të plotë.

Përkrah tij, një lis hijemadh e i lashtë,
 Me rrënjë të futura thellë në tokë,
 Me trungun të lartë e të trashë,

Dhe s'është gjë me majën veç në rritje.
 Oh, koha po i mbaron, ndaj bëj të harbojë përsëri,
 Potenca në fijet barit etë vegël me ëmbëlsi!

CA BRUMA

Ț-trec dzălili, ah, ună căți ună
 Ș-eu nu ma escu-ațel ți fui ma ninti,
 Așiți cum mi șteam ș-cum mi-am tu minti,
 Purtândalui a țătil'ei cărună.

Ved pit yilia-a-aduțir'ei aminti
 Uñizea-ñ nibătută di furtună
 Ș-niarsă di a etăl'ei bubună,
 Îcă mășcati di a l'ei cărinti.

Ma eara mi mutrescu tu yilia
 A vârștil'ei di tora cu caimo
 Că u-alăsai multu năpoi hăryia.

O, cum lucreadză șcretlu di chiro
 Di-l viștidzaști omlu fără țălă,
 Ca bruma ună crehtă trandafilă!

O, DUS CHIRO!

Cum l'a di fuga-a neauăl'ei hăbari,
 Nțăpănda coaja ascură di tină,
 Hiru di earbă easi tu luñină
 Dit lunga, ntunicoasa-a lui irnari.

Cu mitca ămprustată nsus s-alină
 Tu nyilicioasa-aerăl'ei amari.
 Angeac di-l vedz di țăicuz, ma-l' si pari
 Că fisea-i maș ti el di soari mplină.

Pi ningă el cupacilu aumbros
 Cu-arădățiiñli hipti ahănda
 Tu loc, cu buciumlu analtu ș-gros,

Ș-cu cipitlu tu-anacră, nu-i țiva.
 O, dus chiro, fă ear tu mini s-hearbă
 Putearea dulți-a țăicului hir di earbă!

PËRASHTA, DIMRI

Dimri po bën si gjithnjë adetet e saj përjashta,
 Ndërsa unë qëndroj tek dhoma ime përdhese
 Dhe vështroj sesi dëborë bije dalëngadalë,
 Si lotë të argjentëta të përjetësisë.

Bien një e nga një në oborr
 Me mënyra të zgjedhura prej së larti,
 Më sjellin potencën e dimrit tok me to
 Me të cingërimës së ashpër ftohtësi.

Më duket rënia e flokëve të dëborës
 Si një lojë e butë kur e shihni
 Ku i plakur qëndron i streuar në dhomë

Prej eshtrave të fohura dridhëron. Vjetër.
 Por loja me dëborën me shumë bukuri,
 Ishin ato që ke luajtur në fëmijëri.

VËSHTROJA PREJ DRITARES

Vështroja nga dritarja e ngrohtë së dhomës time
 Përjashta në lodrimet mbi dëborën i habitur
 Dhe mendohesha sesi luaja edhe unë dikur
 Lozja në të pa ndjerë ftohtësirën fare.

Asgjë s'kisha për të më lënduar atëhere
 Dhe s'e dija se dimri ishte kaq i vështirë
 Përtej moshës udhëkryqeve të kësaj jete,
 Në pleqërinë e vonë vdes pamëshirë.

Në mes një dritareje të hollë, gjithçka
 Botatët seç m'i ndan, por sa
 Shumë larg isha në shkallën e kohës!

Nga njëra anë, freski e pastër, shpresë,
 Nga ana tjetër, mugëtira e saj e hidhur.
 Dhe së fundmi, të keqen ta shëron përgjithmonë.

NAFOARĂ, EARNA

Nafoară, earna ș-fați-a l'ei adeti.
Eu stau tu călduroasa-a mea guneauă
Ș-mutrescu cum cad peanili di neauă,
Lăcrăfli di-asimi ali eti.

Yin ună căti ună tu duñauă
Di-analtu, cu aleaptă murafeti,
Ñ-aduc cu eali-a earnălei cuveti
Cu a țingrimil'ei ibreti greauă.

Cădearea-a peanilor di neauă pari
Ca un agiociu cându mutrești dit
Udălu iu, auș, stai afrit

Di-a oasilor arați trimburari.
Ma-agiociu cu neaua multu ma mușat
Fu-ațel di ñic di tini agiucat.

MUTREAM PIT GEAM

Mutream pit geam dit calda-a mea guneauă
La-agiocurli tu neaua di nafoară,
Ș-mi mindueam că ș-mini unăoară
Mi agiucam niarcurat tu neauă.

ȚIva nu-aveam atumțelului s-mi doară
Ș-nu șteam că earna easti-ahăntu greauă
Didindi di a vărștilor triyeauă,
La-a aușaticlului arauă moară.

Anamisa un geam suptări,-ahăt
Duñeili nă li dispărța, ma căt
Largu earam pi a chiroului scară!

Di ună parti, proaspită, nădia,
Di-alantă-ascăpitarea-a l'ei amară.
Ș-tu Mesi,-arău ț cură, ilichia.

SY DHE SHPIRT

Si, kur di se kaq shumë bukuri,
 Nën qiell janë bërë qëllimisht,
 Në botë humbje pas humbje nxitimthi,
 Pranë tyre mund të kalosh verbërisht?

Pse dhe ti jo, nëse keni sy dhe shpirt
 S'i gëzohesh miqësisë me mirësi,
 Ku jeta i fton miqtë me madhështi
 Dhe i trajton me sofrë të pasura gjithnji?

Pse, nëse si këta ndonjë njeri dëshirus
 Të mos i jetoj për të zemrës kënaqësi
 E mos të bëhesh prej gjithçkaje sakrifikus,

Dhe të mbledhish në hendeqet thesare e mendjes?
 Vështro e shiko si të gjithë luftojnë mizorisht,
 Që t'ju jetë jeta dasmë përjetësisht!

VEÇ NËNA

Agimi nuk kishte feksur akoma
 Dhe në fshat s'shihej askund dritë.
 Dukej sikur shembeshin të gjitha shtëpitë
 Nga që i kishte zënë heshnja.

Nën asnjë çati dhe as në kopsht
 A rrugicë, s'dëgjohej asnjë tingullim
 Një shpirt i menduar në errësirën në largim
 Prej natës së mistershme ende plot.

Veç nëna, hije e shenjtëruar ngadalë
 Duke ecur për të mos zgjuar foshnjat,
 Rrugën e zbukuronte në argjend me punë

Brenda në shtëpi ta gjente të rregulluar agimi.
 Oh, duart esaj të earta aq bukura,
 Siç dinte ta zbukuronte shtëpinë porsì xhami!

OCLI Ş-SUFLET

Cum, cându ştii că-ahăti muşuteţ,
Sum ȕer ȕi suntu fap̃ti cu umuti,
Agoña cher cum cher tu lumi tuti,
Pi ningă eali poȕ ca orbu s-treȕ?

Ai ocl'i ş-suflĩt, căȕe ş-tini s-nu ti
Hẵrseşȕă la uspeȕlu di ghineȕ,
Iu bana-l' cl'amă oaspiȕl'i di eȕ
Şi-l' filipseaşȕi cu misăl'-avuti?

Căȕe macă-ai ca iȕi om mirăchi
S-nu li bẵnedz ti-a inimăl'ei chefi
Şi s-nu ti faȕ di-a totalui tilefi

S-aduñ yişȕteri tu-a mintil'ei hẵndăchi?
Mutrea-anvăr̃liga ş-vedz cum tuȕ s-alumȕă
S-lă hibă bana totna ună numȕă.

MAŞ DADA

Hẵryia nica nu avea cripată
Şi n hoară nu s-videa iuva luñină.
Pẵrea că tuti casili s-dirină
Di isihia ȕi li-avea-acăȕată.

Sum niȕiună citii, ni gẵrdină
Ică sucachi, nu s-avdza ta s-bată
Un suflĩt tu scutidea alẵsată
Di-a noaptil'ei mistiryiu nica mplină.

Maş dada-ñ ayisită-aumbră,-agalea
Imnẵndalui, mẵxẵñl'i s-nu-ş dişteaptă
Făȕea cu lucurlu-l' di-asimi calea

Pri n casă, s-u-află data a soarlui ndreaptă.
O, mẵñli-a l'ei di malẵma-aȕea hasa,
Cum şȕtea s-u-adară ca nă chelchi casa!

ASHTU TË KUJTOJ

Ashtu të kujtoj gjithmonë:
 Nga agimi deri në muzg,
 Me furkëzën të lidhur në brezin me lëkur'
 Duke mbledhur fijet e leshit lëmsha, kurorë.

Në tezgjah endje për vajzën pajën
 Dhe për djem takëme prej lesh të mirë.
 Me suvajakën, që fluturon si flutur me shpejtësi,
 S'kuptohesh fare duke ecur nëpër shtëpi.

Qëndrimin e kishje si uji që rrjedh papushim
 Qoftë edhe njëherë të vetme qetësisht,
 Kujdeseshe me të qeshur përherë me fjalë ëmbëlsisht,

Sikur bësheshe kor në vend prej punës kërshtëri.
 Oh, nëna ime, sa do të rroj ashtu të kujtoj
 Dhe kurrë s'do të harroj!

IKONË E GJALLË

Në tjerre me sa shkathtësi
 Rrutullon në pëllëmbë boshtin njëkohësisht!
 Dhe prej leshit që nga furca nën sqjetulla
 Seç i zbukuroje për t'i lavdëruar me aq bukurira!

Bëje njëherë "fund!" Në bosht dhe menjëherë,
 Nën kënaqësinë e prekjes së duarve,
 Nga përdredhja me lehtësi të gishtave,
 Dilte filli më i bukur në fshat si asnjëherë.

Vështroja sesi filli i tjerë zbriste prej së larti,
 Duke u dukur sikur ai s'ka mbarrim
 I stërgjati fill që mblidhet mbi bosht,

Krah pas krahu çuditërisht.
 E gjallë në shpirt mbetesh edhe sot përsëri
 Ikonë, si në moshën e re dikur.

AȘI TI TIMISESCU

Ași ti timisescu dipriună:
Di tahina intrată tu cicrică,
Cu furca n bărnă acățată, ică
Adrânda hirlu camat, gl'em, cărună.

Tu arăzboi țaseai ti feati prică
Ș-tăcăñ ti fciori di lăna-ațea ma bună.
Cu torlu, zboir ca di pîrpirună,
Nu ti ducheai imnănda n casă, nică.

ȘIdeari-aveai, ca apa cari cură
Nă etă, fără arihătîpsiri,
Huzmitipseai cu-arăslu totna n gură,

Canda fățeai tu loc di lucru siri.
O, dada-a mea, așa ti timisescu,
Ș-căt va s-bănedz nu va ti agărșescu.

ICOANĂ YII

Cu cătă murafeti la turțeari
Șuțai tu pâlñi fuslu unăoară!
Ș-Dit lăna di pi furca di sumsoară,
Ți hir adrai ti-anami la videari!

Fățeai nă oară "sfăr" pi fus ș-trăoară,
Sum harișa a măñlor ahuleari,
Dit cair pit a dzeaditlor hărsuari,
Inșa ațel ma bunlu hir din hoară.

Mutream cum, torsu, dipunea di nsus,
Părănda că nu ari bitisiri
Spirlungul hir ți s-aduna pi fus,

Bărțat după bărțat ti ciudusiri.
Tu suflit, dado, ș-ază-i nica yii
Icoana-ț, ca tu prota-ñ ilichii.

PERIPECITË E DITËS

Oh, ditë e peripecive kur futeshe në avlëmend
 Me çfarë gëzimi edhe më të madh në agim
 Dilja së bashku me ty në avlli
 Të vështroj punën e re që zure me aq kujdes!

Pas llogaritjeve të tua për të çuditur,
 Me hapa të matura zgjidhje vendin ti
 Dhe mbillje mbi shenjat sa një kunj,
 Këtu dhe atje, sikur bëje magji.

Shihja kaq shumë punëra të panjohura,
 Turlu, shumëllojshmëri manxuranë,
 Të sjella si në përralla nga ato duar të dashura:

Shule, lica, shpatull, çulla, rrotulla, suvajka,
 Të ndash, të mbulosh, të përdredhish ti
 Dhe të endësh takëme zbukuruese për shtëpi.

VETËM ZEMËRA

Që kur është krijuar toka ndriçohet përherë,
 Nga agimi deri në perëndim,
 S'di ta ndalë ecjen dielli asnjëherë
 S'i durohet që mrizoj hijeve në freski.

Ashtu edhe zemra, pasi nisi të rah më fort
 Në gjoks, kudo dridhet nga padurimi,
 Ajo punon si një makinë gjithmonë
 Një jetë, ditë e natë pa u lodhur nga gëzimi.

Ata s'kanë pushim, as zemër, as shkëlqim,
 Por dielli, me vehten e tij nisi rrugëtim
 Përgjithmonë, s'ka asnjëherë përfundim.

Sepse nga asgjë s'është prekut ekzistenca.
 Vetëm zemra tretet në mundime
 Nga malle, derte, dashurira, qarje, psherëtima.

O, DZUA CĂNDU

O, dzua cându ti-arăzboi băgai,
 Cu ți harauă nica dit hăryii
 Inșam deadun cu tini tu avlii
 S-mutrescu noulu lucru ți-acățai!

După isăchili-a tali ti ciudii,
 Aleptul loc cu jgl'oati-l misurai
 Ș-pi seamni căti un păric plăntai,
 Aoa ș-aclo, canda făței măyii.

Videam ahăti lucrî niștiuti,
 Turlii, turlii di lugurii, adusi
 Ca dit pirmit di măñli-a tali vruti:

Sul, fiță, spată, ciun, virdzeauă, fusi,
 S-urdzăștă, s-anvăleștă, s-năvădeștă
 Ș-ti casă s-țaș tăcăñ nicuchireștă.

MAȘ INIMA

Di cându-i faptu loclu s-luñineadză,
 Dit dată până tu ascăpitată,
 Nițiunăoară soarli dit imnată
 Nu s-dănăsești ta-s s-arăpăseadză.

Ași ș-inima, di-anda lo ta s-bată
 Tu cheptu, ițido s-u nhiureadză,
 Ea totna ca nă machină lucreadză
 Nă bană, dzuă ș-noapti, nicurmată.

ȘIdeari nu-au, ni inimă, ni soari,
 Ma soarli pi-a lui cali ahurhită
 Di etă, soni canăoară nu-ari,

Că di țiva usia-l' nu-i cărtită.
 Maș inima s-tucheaști tu ardari
 Di dor, dureri, suschiruri, plăngu, vreari.

S'KEMI NEVOJË

Ishte një natë shumë e ftohtë,
Si janë ato netët e ftohta të dimrit
Kur bora mbyll rrugët dhe shtigjet
Dhe ai shtrihet në tokën e ngrirë.

Në një natë kaq të ftohtë, pra,
Ulur vetëm në dhomën e ngrohtë,
Kam pasur mendime të buta dhe të përgjumura
Dhe të kuptuarit të thatë të ndërjegjes.

Sikur në ëndërr, mund ta dëgjoja që po dridhej
Një erë e çmendur trokiti në derë,
Ose, mbase një udhëtar po rrah

Heqni qafe rrëmujën e tmerrshme.
Nuk e di, nuk kam nevojë për asgjë
Meqenëse isha ulur pranë zjarrit.

I HUAJI

Mbi një kalë krenar, me zinxhirë të ngushtë,
Duke shkuar në një çadër, erdhi një udhëtar
Kalërimi, nën një qiell qetësues,
Me armë argjendi të lidhur në rripin e tij.

Ashtu si skifteri që vrapon nga malet gjatë fluturimit,
Me sy blu dhe flokë kashte gruri
Rritur në bravë, rrjedhë me onde,
Ai dukej si një voivode mbi njerëzit.

Me të mbërritur në fshat, i huaji u hodh nga shalë,
Dhe duke marrë kalin e tij nga kallamat, agalea,
Ai filloi rrugën për në një shtëpi

Ku fati e solli pas vitesh.
Por shtëpia e trashë me dollap kishte në portë:
Për një kohë të gjatë çdo frymë kishte vdekur.

ANANGHI NU AVEAM

Eara nă noapti multu arcuroasă,
Cum suntu noptăli di earnă greauă,
Căndu s-astupă căl'urli di neauă
Ș-s-aștearni pisti hoară strozmă groasă.

Tu ună-ahtari noapti, tu guneauă
Șideam la foc, tu cohea călduroasă,
Cu minduirea moali, sumnuroasă
Ș-achicăsirea goală di măeauă.

Avdzam ca n yis cum ușa s-trunduea
Di-un vimtu zurlu ți-u cărtea cu vrundu,
I poati vărnu călător bătea

Apanghiu-s ș-află di chirolu pondu.
Nu știu, ananghi di țiua nu-aveam
Eu macă n casă ningă foc șideam.

XINITLU

Pi-un cal pirifan, stres vartos tu fărnu,
Imnănda arāvani, un xinit
Yinea ncălar, sum țer isihisit,
Cu-asimusiti aruve' tu bārnu.

Ca un aită dit munti silighit,
Cu ocl'il' nīrl'i ș-perlu pal' di gārnu,
Părea pi șaua-armătusită vārnu
Vuivod pisti duñauă apirit.

Agiumtu n hoară, di pi cal dipusi,
Ș-cu calu di căprestu nchisi-agalea
S-alină cătră ună casă calea

Iu mira după añ năpoi lu-adusi.
Ma casa cl'ai groasă-avea tu poartă:
Di multu soea-l' tută eara moartă.

MUSHKA

Di një përrallë shumë të digjuar prej meje,
Që kur unë loznja ende në ranishtë,
Dhe lahesha në moshën qartësisë sime,
Pa domosdonë e kokolepsjes ndër mirësitë.

Përralla tregon për një njeri si bletë
Punëtorë, i respektueshëm si njerzit
Dhe me shumë fëmijë hamtorë si ti,
Por s' kishte miell për aqë shumë gojë.

Por në punë e sipër u kap pas një mushke,
Dhe së bashku me të përpiqej për shtëpi,
Nuk e la familjen e tij të vuante në urri.

Pot një ditë, pas perëndimit të diellit,
Kur tek porta ngordhi nga vuajtjet
Të tërë e qanë si vdekja një të shtrenjte.

KALI

Ai prej së largu dërgonte ende
Me një pikëllim e hingëllimë lajme,
Se ish koha e kthimit nga kullota në shtëpi
E prisnim tek pragu me padurim.

Hidhte mbi mua vështrimin e ti butësisht,
Që më mbulonte me kërkimin e tij të butë,
Si një ëmbëlsirë e përkëdhelje e ngrohtë,
Në shpirtin tim, kujtimin dhembsurisht.

Unë i afrohesha atij me përkëdheli,
Përkulej me kokën nga mua me dashuri
Dhe shfrynte me hundë si shenje pëlqimi.

Pastaj ja kaloja torbën e tërshërës
Me racionin qafës sipas zakonit,
Që të ketë në punë kur merret fuqi.

MULAREA

Știu un pirmit di multu-avdzăt di mini,
Di cându nica mi-agiucam tu-arină
Ș-mi ascăldam tu-a vārstil'ei luñină,
Fără ananghi cuculit tu ghini.

Pirmitlu spuni di un om ca-alghină
Di lucrător, cu-a oamiñlor arșini
Ș-cu mulță cilimeañ ș-măxăñ ca tini,
Ma nu avea ti-ahăti guri fărină.

Lu-apruftusea la lucru nă mulari,
Ș-deadun cu ea cilistisea ti casă
Fumeal'a-a lui agiună s-nu u-alasă.

Ma tu-ună dzuă, după-ascăpitari,
Cându psusi di pidimo la poartă
Di tuț fu plămtă ca nă scumpă moartă.

CALU

Di largu nica pitrițea hăbari
Cu ună hărioasă arujiri
Că-i oara s-s-toarnă-acasă dit ciiri
Iu lu-aștiptam tu prag, cu nearăvdari.

Arca pi mini moalea-a lui mutriri
Ți mi-anvălea cu imira-l' căftari
Ca ună dulți, caldă dizñirdari
Tu suflitu-ñ, durută timisiri.

Eu mi-aprucheam di el și-l hăidipseam,
El s-aplica cu caplu cătră mini
Ș-sufila dit nări ca semnu că l'-u ghini.

Deapoa, trastul di ordzu-l' lu trițeam
Di guși cu tăimea-l' după-adeti,
La lucru s-aibă, cându-i loat, cuveti.

ZAGARI

Me shqisat e tij prej ruajtësi të mprehtë
 Zagari qëndron në pyll në pritje përherë
 Duke nuhatur i mbyllur në fshehtësi
 Kur të ndigjoj arme të niset me shpejtësi.

Heshtje. Së larti ndihej veç më të rrallë
 Një zhurmë e lehtë si prej fluturonjësi
 Që i rahin krahët lirisht e ngadalë
 Në muzgun agimit pushohet me qetësi.

Ashtu si tërhiqet në një hark gjalmi
 Prej forcës së tendoshes së gjuajtjes time,
 Kur zagari qëndron në pritë gati gjithnji,

Çelik i gatshëm të dalë shpejtësisht.
 Një shenjë duke pritur t'ja hap trupin
 Dhe ta bëj zahire (tëmotje) qetësisht.

LUADHET

Etërit e mi kishin ardhur nga larg
 Në male paic ku ata gjetën vend
 Per ngritur për familjet e për delet
 Vendbanimin e ri, mbrojtur në çdo anë.

Në vend të asaj që braktisën dikur,
 Ngat armiku vrastar e shkatërimtar,
 Këtu, afër sarait, ju qe fati i dhembur
 Një fshat tjetër u hoq pa nishan e far.

Në mes malesh, një luadh i sheshtë
 Me lumenj, bar, lule, burime të kristalta,
 I zgjedhur të ngrenë themele për shtëpitë.

Tutje pyjeve zënie egërsirash me alurima
 Kështu doli nga djegia e gërmadhave
 Një gramoste më e bukur këtu, luadhe.

ZĂGARLU

Cu tuti-a lui simțări-avigl'itoari
 Zăgarlu tu păduri sta ș-pândești,
 Și ncl'isili-ascumțișuri li-añurdzești
 Iu, cându-a s-avdă armă, s-da cicioari.

Tățeari. Nsus, aretcu, maș s-ducheaști
 Nă larmă ca di-azbuirătoari,
 Ți-u fac peanarga arçhili lișoari
 Ș-tu dipărtoasa dzari s-dănăsești.

Ași cum tu-arcu teasa coardă ari
 A forțal'ei minari tu ea streasă,
 Cându zăgarlu sta la pândă pari

Cilechi ți hăzări easti s-easă.
 Un semnu-așteaptă truflu s-ș-lu disfacă
 Ș-irinea tută cumăciñ s-u facă.

LIVĂDZ

Straușl'a mel' di largu-avea viñită
 Tu munțal' paic iu e' loc aflară
 Ti tăifurli ș-ti oili-a lor s-adară
 Nicuchirată nauă, afirită.

Tu loclu-a ațil'ei ți u-alăsară
 Di ehtru fânico cătăstrăpsită,
 Aoa, ningă sārăi, lă fu ursită
 Nă altă hoară s-mută. Ș-U mutară.

Di munti-anamisa, nă padi ndreaptă
 Cu-arăuri, carbă, izvuri, lilici,
 Time' ti casă s-bagă, fu aleaptă.

Nclo, tu păduri, s-avdza căvgă di prici.
 Ași inși, dit arsi gumarădz
 Nă gramuste ma mșată-aoa, livădz.

NJË DERTË QË S'DO HARTOHET

Një dertë s'do mund harohet asnjëherë
 Nga fëmijëria ime më vjen si atëherë
 Në ljet e shpirtit tim vjen brenda meje
 Për prindërorin fshat i vendlindjes sime.

Që lashë në pllajat me diell e të kthjellta
 Kur nga ajo ika përgjithmonë përjashta
 Dhe hijet për të më uruar mi dërgoi prapa:
 E mbarë rruga dhe ditë shumë të qeta.

Ishja vogël atëhere, sa një hapësirë,
 Dhe e sjell atë në mendje aq mirë
 Këtu, ku më bëri të kuptoj jetesën.

E shoh sikur e kam përpara realisht:
 Në gjerdanin e fshatrave arumune,
 Ajo shkëlqen në mes si diell bukurisht.

RRËNJË TË FORTA

Rrënjë të forta ke, kombi im i dashur,
 Në thellësitë e përjetësisë je rriur,
 Por ende që nga ai moment i parë
 Të është shkruar të heqësh veç tiranë.

Burra trima, guximtarë me devotshëmëri,
 Nga lashtësia ta zbukuruan më lartë lavdinë
 Dhe deshën më lartë ta çojnë madhështinë
 Per ta e për stërnipërit festim me ceremoni.

Ishje bukë, ujë edhe dritë e flakëruar
 Në qiellin e zenrës tënde tënde plakë
 Nga e cila miqësoheshin popujt përqark

E plotë, por zilia e urrejtjes ishte e madhe.
 Ndërsa gjakun tuaj fisnik e rrodhi lumë
 Sa të ndalën të qarat me lotë si shkumë.

UN DOR ȚI NU S-ASTINDZI

Un dor ți nu s-astindzi, cati oară
 Dit dipărtata ficiuril'i n̄-yini
 Tu il'ili a suflitlui dit mini
 Ti părinteasca, neagărșita hoară,

Ți u-alăsai pi plaiurli sirini
 Căndu dit ea ti totna vdzii nafoară,
 Ș-aumbrili ș-li pitricu să-n oară
 Ambară cali ș-dzăli multi, mplini.

Earam atumțea n̄ic, căt nă fășcată,
 Ș-n-aduc di ea ahăt di ghini-aminti!
 Aoa, iu-n feci a mea nicuchirată,

U ved naevea, canda u-am dininti:
 Tu bairlu di armăneșă hoari
 Ea nyilicea anamisa ca soari.

VĂRTOASI-ARĂDĂȚIŢIŢ

Vărtoasi-arădățiŃ ai, fără vrută,
 Tu-a etăl'ei ahăndusiŃ plăntati,
 Ma nica dit ațea di ntăŃ săhati
 Scriată ț-fu tirăŃ s-tradz bana-ț tută.

Bărbaț livendză, fără arăhati,
 Ț-u-adrară dit zămani fala-avută
 Ș-mările-a-ț vrură tut ma nsus s-u mută,
 Ti-a lor ș-ti-a strănipoțlor săltănat.

Fuș păni, apă ș-luŃinoasă piră
 Tu-a iniml'ei a tali țer, di cari
 Ș-milețli deavărliga s-filipsiră

Di bol, ma nchizma ehtră eara mari.
 Că-arău chibarcul sândză ț-ul virsară
 Ș-maș lăcriŃ s-plăndzi ntr-ocl'i ț-alăsară.

FJALA PRINDËRORE

Me dashuri dhe dëshirë të papame
 Në mermer fjalën në arumanisht,
 Dua që të ta gdhend me bukuri e fame,
 O kombi im i ndriçar përjetësisht.

Me fjalët e tua në buzë rriten ende edhe sot
 Prindër të lindurve azhtu si nisje përnot
 Gjuhën të rregulluar ta kushin etërit e vet,
 Që kur fituam fjalën e bukur prindërore.

Ajo ish folur e nakatosur që atëhere
 Nga pleq, gra, vajza dhe e djem të ri
 Në stane, në fshatra dhe nëpër qytete

Foshnja të kënduar nga gjyshër e nëna
 U tregohen nipërve të dashur, histori,
 Që ja rrisin lavdinë kombit arumun më la.

SI KALON KOHA

Si kalon koha si paekuptuar fare,
 Mbrëmë sikur të ishnje në nisje
 Dhe ajo në arritje sot në mbarim
 Me rrudh nëpër sy së mplakuri.

Ku është djali bjond me baluke të arta
 Që e kishte në fytyrën pamje-!Engjëllore
 Dhe që bënte ecje me hapa burrërore
 Nëpër jetën rinore të qetë e pandralla?

Ku janë ëndrrat e bukura si agimi
 Në zemër e me medje të magjepsura
 Për të fluturime së larti për nga dielli?

Ku është zjarri përvëlues gjer në gjak
 Dhe i digjte në ftohtësirë më ashpër?
 Fildan i bukur të qe ky trung pa degë?

GRAILU PĂRINTESCU

Cu vreami ș-dor ti numa-ț neahărzită
Tu marmura a zborului armănescu,
Voi mușuteața-a ta s-u pilchisescu,
O, fara-a mea dit eti apirită.

Cu grailu-a tăl pi budză ș-ază ș-crescu
Părințal' națl'ași cum tu-ahurhită
Ș-avea straușl'i limba uidisită
Cându-amintară grailu părintescu.

El i zburăt di-atumțea nă turlii
Di-auș, di ml'eri, di feati ș-di giunari
La stani, n hoară i tu pulitii.

Ș-Cântat la naț di dadi-i, ș-di păpăñ
I spus pirmiti la nipoțl'ahari,
Di-l' crescu-anamea-a farăl'ei di-armăñ.

CUM TREAȚI ETA

Cum treați eta fără s-u ducheștă!
Aseara canda fuș tu ahurhită
Și ea-ti-agiumtu az tu bitisită
Cu sufri pi la ocl'i, aușeștă.

Iu-i fciorlu-arus cu percea hrisusită
Ți-avea misidz pi prosup, anghileștă
Ș-fățea imnat cu jgl'oati bărbăteștă
Pit bana-l' tiniră, nigăilipsită?

Iu-s yisili mușati, apiriti
Tu inimă, ș-cu mintea-l' căidisiti
Ti azbuirări analti cătră soari?

Iu-i foclu cărmăgăñ ț-ardea tu sândză
Și-l dugurea tu nai ma sertă-arcoari?
Fidan s-fu-aestu bucium fără frândză?

SA RRUGË E GJATË!

Sa rrugë të gjatë më duhet të bëj përsëri
 Që të arrij atje në pikën nisjes rishmëzi,
 Kur ishja djalë i vogël e i papjekur ende
 E pandehja jetën se ish veç shesh me lule!

Oh, ëndrrat e mbetura veç si kujtime
 Me ato çdo i ri do shkëlqehet si flori
 Siç i lë rrjedha e jetës në harrime,
 Pa arritur asnjëherë gjer te përfundimi!

Këtu, ku jam në fund të kësaj rruge,
 Me supet të ulura e hapa tërheqazi,
 Kohën që rrjedh vështroj me dhemburi

Për ëndrrat që mbetën të perealizuara.
 Dhe s'di nëse do të jetoj më si kjo fëmijëri
 Sikur të filloja jetën si në agim pësëri.

PËRRALLË

“Ishte ç’na ishte, edhe ishte dikur njëherë...”
 Përralla kudo ashtu e kanë fillimin,
 Dhe nipi i njëjti, i njëjti është dhe ghyshi,
 Po edhe njetiu tjetërsohet ndonjëherë.

Fëmijët e botës me jani-arapin në vetulla
 Të përkundur ndër djepe flenë menjëherë
 Me të përrallave fjalë magjepse të bukurra,
 E në ëndërr ngjiten si në parajsë ngadalë.

“Ishte ç’na ishte ...” Sa shumë herë
 I ndigjova nga gjyshja ime këto fjalë
 Derisa më erdhi edhe nua rradha

Që t’i tregoj në pleqëri tek djemuritë.
 Oh, ku është koha kur tok mblidheshim
 Nëpër qoshe, të vegjël, përralla tregonim?

ȚI LUNGĂ-I CALEA!

Ți cali lungă s-fac năpoi lipsești
 S-agiungu tăș tu caplu di nchisiri,
 Ficior Țic cându fără-achicăsiri
 Ți-părea că bana totna nyilicești!

O, yisili armasi n timisiri
 Cu cari iți tinir s-isusești,
 Cum pi arada bana li-agărșști,
 Neagiumtu cană păn-tu bitisiri!

Aoa, tu sonea-a califei iu escu,
 Cu umirl'i dipuș ș-cu jgl'oati trapti,
 La eta dusă cu caimo mutrescu

Ti yisili ți-armasiră nifapti.
 Ș-nu șTiu di va s-bănedz altă turlii
 Ca s-hibă s-l'au ear bana dit hăryii.

PIRMIT

“Ș-eara ți nu ș-eara, ș-eara năoară...”
 Pirmittili iuți ași ș-au caplu,
 Ș-nipotlu-i idyiul, idyiul easti ș-paplu,
 Maș omlu easti altu cati oară.

Măxăñl'-a lumil'ei cu yeani-araplu
 La dzeani, ligănaț adormu truoară
 Cu a pirmittilor mușati zboară,
 Ș-tu yis alină ca n paradis traplu.

“Ș-Eara ți nu-ș eara...” Di căti ori
 Nu-avdzăi aesti zboară di la dada
 Până ți-ñ viñi și a Ția-arada

S-li spun tu aușatic la ficiori.
 O, iu-i chirolu cându mi-adunam
 Tu cohi, Țic, ș-pirmitti ascultam?

NJË KËNGË E VJETËR

Ishja te burimi i qetë e ujëkristaltë
 Kur u ngrita kishte dalë një dritë
 E vrenjtësirën ndriste me kristale
 Së eturës avullsirë e ngjallte me ujë.

Prej pafundësisë së kthjelltësisë
 Së qiellit të tendosur mbi avllitë,
 Thyer në shpirtrat e pastër si borë,
 Me etje për një agim madhështorë.

Ishja harku voltuos e shëndritës
 Duke djegur në zemrat të kuqin zjarr.
 Ndjenja dashurie, magjike dhe mall.

Në libër e mblodha dhe e zbukurova tani
 Një këngë të vjetër, të haruar, arkaik,
 Duke hyrë në kohë mora zakonin e vendit.

QYTETE PA THENELE

Qe përtej veç lulëzohet nga asnjë punë
 Në një imazh si prej bronzi madhërisht,
 Një qytet i rrethuar si i zënë në garzë
 Pa themele në hije shfaqej qartësisht.

Për nga kjo kala e gjendur së largu
 Ku kufiri e vendit përfundohet tek caku
 Dhe fillon mbretëria e tymrrave me erë,
 I njëjti pësim jetohej e persëritet përherë

Nga aq e aq njerëz të botës udhëtar
 Thashë të ndriçohet veç një minutë
 Dhe të jetojë vetëm sa një shkëndizë.

Djegur dertesh, dashurish e dëshirash,
 Në rrugën e ndriçimit nga perëndimi
 Na fton prej një nga një fshehurazi...

UN CĂNTIC VECLU

Earam izvurlu limpid ca yilii
Căndu n luînă-aveam dit hău inșită
Ș-năurlu n crustal n̄-si-avea yilisită
A seatil'ei avroasă apă yii.

Earam sirinlu dit nibitisită
A țerlui tes pi-a lumil'ei avlii,
Frămtu tu suflitu-n̄ fără bărsii,
Cu foami ti-ună mari apirită.

Earam ănyilicioslu arc voltaic
Arzândă n iniñ foc aroș, hior
Di-agăpisiri, di măyii ș-dor.

Tu carti tora adunat mi-adrai
Un cântic vecl'u, agărșit, arhaic,
Intrat tu etă-adetea a loclui loai.

ȚITATI FĂRĂ TIMEL

Didindi di-iți lucru s-ahuleaști,
Tu-un cadur ca di halcumă adrată,
Ună țitati n scamă acățată,
Fără timel' tu-aumbră s-furniseaști.

Cătră țitatea-aestă largu-aflată,
Iu sinurlu a loclui s-bitiseaști
Ș-amirăril'a-a fumlui ahurheaști,
Idyea pățări-arocuta-i bănată

Di cati om, pi lumi călător
Dzăș maș ună minută s-luñineadză
Ș-maș cât ună scănteauă ta s-băneadză,

Di focuri arsu, di sivdă ș-di dor,
Pi calea duțir'ei tu ntunicari
La-ascumta, dipriuna-a l'ei cl'imari...

DRITËN DO TA NDEZ

Në këtë jetë unë kisha patur synim
 Të lë prapa gjurmë të gjalla përsëri
 Per të sjellë ndërmend të emrit kujtim
 Dhe si shenjë të mendjes shkathtësi...

Shkela me një hap të më përparshëm
 Nëpër rrugët e mbuluara prej kohës trishtim
 Duke bërë nëpër errësirat guximshëm
 Dritën do ta ndez me shpirtin e mendimin tim...

Por jo edhe pse, jo edhe sesi ndodhi
 Dhe krejt ndryshe e donte të ishte fati:
 Ta mbante të fshehur e mos i dihej emri

Pak syresh e nga aq në ditën emrit kremtim
 Por do ta ndez të gjithë zjarrin në flakërim
 Ta tendos në botë me mendje emrin tim...

SPITAL

Tre shtretër të bardhë presin të sëmurët
 Ti mbledhin në çarçafët e bardhë si borë
 E plagëve le t'ju jetë për prehje këtu dhomë
 Gjersa të zgjedhë rrugën drejtë e të mbarët,

Për nga do të gjejnë ndonjë dritë
 Që ua ka zgjedhur që të treve fati
 Ku rruga do t'u jetë patjetër e drejtë
 Ashtu siç u qe shkrua atyre ylli.

Te mjeku do vijnë tre të sëmurë të shkretë
 Dhe o të shtruhën në tre shtretër të bardhë
 Me besimin se ai do t'i shërojë përsëri

Shëndetin në trupat e tyre me pikëllim
 Oh, si t'ja thuash se edhe mjeku është njeri
 Të paktën le mos ua marrim këtë besim.

LUŢINA VA U-APRINDU

Tu-aestă bană eu avui năeti
S-alas năpoi muşati-adărăminti
Ti-a număl'ei aduţiiri aminti
Ş-ti-a mintil'ei nişani murafeti...

Călcai cu ună jg'oaţă cama ninti
Pi căl'urli-anvăliti ali eti
Făcānda-ñ pit scutidi găireti
Luņina s-u aprindu cu-a mea minti...

Ma nu ş-căte, ş-nu ş-cumu-s-tihisi
Că mira vru altă turlii s-hibă:
S-u ţănă-ascumtă numa şi s-nu u ştibă

Dicăt puţāñ di căţ mi număţi.
Ma eu luņina ntreagă va u-aprindu
Cu mintea ş-numa n lumi tut va-u tindu.

SPITAL

Trei paturi albi lāndziţl'i aşteaptă
S-l'-adună tu cirşafili ca neaua,
A vlapsimlui să-l' hibă-aoa guneaua
Pān cāndu va s-aleagă calea ndreaptă,

Pi iu va ş-află catiun ful'aua
Ţi mira la tuţ treil'-a u-aibă-aleaptă
Iu fără di-altă calea va l'i ndreaptă
Aşiţi cum lă fu ngrăpsită steaua.

La yeatru trei lai sufliti va s-yină
Ş-tu treili paturi albi eali-a s-s-tindă
Cu pista că el eara va u-aprindă

Nsānarea tu-a lor trupuri cu căñinā.
O, cum s-lă dzăţ că ş-yeatrul easti om!
Canai aestă pisti s-nu lă-u lom.

SHENJA

Të mallkoj, apo të kërkojë falje përsëri?
 Nga aq herë sa më ishte mesi i ndrydhur
 Përpara jush, gjer në tokë i mbështetur,
 Nga aq herë sa të pata nderuar me mirësi!

Të kthehem, siç jam kthyer herët e tjera
 Krenarisht me nderim të madh rishtazi
 Gjunjët nga aq shumë lutje adhurimi
 Nga rrahjet e nidura më dhem zemra.

Si mund ta kthej për nga ty zemrën
 Po s'më dhe asnjëherë ndonjë shenjë
 Sepse ke pakë kujdes edhe për mua,

Dhe se strofullën s'ta bëri njeri përjashta?
 Më mbetet shenjën ta pres edhe njëherë,
 Të mos të nxjerrë përgjithëni nga zemra.

IDEA

Me fletën e bardhë të letrës përballë
 Pres një ide që të më vijë në mendje
 Ta çaj për mua me ndriçim një rrugëdalje
 Nëpër të cilën të eci me soneti në krahë.

Pres një ide që të më ngjitet qetësisht
 Nga thellësi e shprtit të më zërë në mendje,
 Si përmbushje të fijeve ndër lica lirisht
 Formë e re të mbushura pot me nishane.

Pres e pres një ide, por asnjë nga ato
 Nuk më vjen për sonetin tim në mendje
 Që kur fletën e bardhë s'e kam përpara meje,

Edhe pse tek ajo e vështroj gjithmonë.
 Dhe koha kalon shpejt e pa mëshirë,
 Po fleta e letrës mbetet e bardhë përsëri.

SEMNUȚ

S-ti blastim, i s-țã caftu ear l'irtari?
Di-ahãti ori ñ-fu mesea aplicatã
Dininti-ț, pãnã mpadi nduplicatã,
Di cãti ori ti-avui tu ihtibari!

S-mi tornu, ș-alti ori cum mi-am turnatã,
Diznou cu fața cãtrã marea-ț hari?
Dzãnucl'ili di-ahãtã ănc'linari
Mi dor di-aroazili ț-au acãțatã.

Cum pot s-u suț inima cãtrã tini
Ma nu-ñ dideș un semnu canãoarã
Cã ai niheamã angãtan ș-ti mini,

Ș-cã lojlu nu-l fãțes di om nãfoarã?
Nica nãoarã semnul va lu-așteptu,
Ca s-nu, ti totna va ti scot dit cheptu.

IDEEA

Cu frãndza albã di hãrtii n fațã
Așteptu nã idei n cap sã-ñ yinã
Nã cali s-fac tu mini di luñinã
Pi cari s-imnu cu sonetlu n brațã.

Așteptu nã idei ta s-s-alinã
Dit haua-a mintil'ei și n cap s-acațã,
Ca mpliturli tu a hirlui lațã
Bicimi nauã di nișani mplinã.

Așteptu nã idei, ma nițunã
Nu-ñ yini ti sonetlu-a mel tu minti
Di cãndu frãndza albã u-am dininti,

Deva la ea mutrescu dipriunã.
Ș-chirolu Treățu fãrã ñilã nyii
Ș-armãni albã frãndza di hãrtii.

PSE

Të përgjysmuar nga një luftë me dështim
 U tërhoqëm si regiment krejt të çregulluar,
 Në pyllin pranë u strehuam plagët për të shëruar,
 Por gjylet e topave veç na godasin papushim.

I dëgjoja sesi rafshuan sheshbetejës gjithçka
 Kur rigjuan papushuar me grykat e vampirta
 Dhe s' di sesa trima perënduan në padurim
 Do të futen, sikur t'u ishte e jeta ndalim.

Tokën topat e zbukutuan me gropa e tuma
 Drurët me degë-shumë u shkrimbuan krejt
 Në s' shifet njeriu me njetinë nga hiri, tymi e rëra,

Dhe të mbijetuarit të kërkojnë shokët në mjegulla
 Pse duhet të thyhen aq shumë vlastarë
 Dhe përse të qajnë kaq të shkreta nëna?

NXITJE

Në netët verore kur qielli është i tëri në lulëzim
 Dhe shpuza si rruaza që armatos fisin
 Duke vështruar kupolën të mos e zërë frika?
 Të mos të dhëmbi jeta prej madhështisë jetës tënde?

I ngrati njeri, ruan si çahet shpirti me ngadalë
 Brenda teje si në burg të errët me leshterikë
 Përçark teje gjezdisin nepërka të helmatisura
 Në pritje të hapit të gabuar për të shqyer copash.

Shkëptu nga humnera, nga urrejtja tokësore
 Dhe rrobat e gjynaqarve në rërë të hedhur
 Me shpirtin në diell të shkundur nga ndryshku,

Ngjitu në kufinj të kthjelltësisë së dritës,
 Qartësia shkëlqimtare nga rënia e vesës,
 Atje, shpresa të më çoj të ndërtoj një jetë të re.

CĂȚE

Ngiumiticaț di-un polim fără sat
Nă trapsim cu asparta-nă tăburi,
S-nă vindicăm arăni tu păduri,
Ma dipriună topili nă bat.

Li avdu cum așuiră cu guri
Di lămni cându-aera u străbat
Ș-nu știu căț gioñ tu lailu-ascăpitat
Va s-intră, canda lă fu bana duri.

Grochi-oahti loclu topili lu-adrară.
Pit arburi, cu lumăchili fapți scrum,
Nu s-veadi om cu om di-arină ș-fum,

Ș-bănațli ș-caftă soțli tu andară.
Căte ahăț vlăstari lipsești s-s-frăngă
Ș-ahăti dadi, laili, ti ți s-plăngă?

ANANGASI

Tu noptăli di veară când țerlu tut i n floari
Și spurna di mărdeali armătusești fisea,
Mutrindalui cubelu nu ti-acățā ndirisea?
Di-a lui măril'i bana-a ta nica nu ti doari?

Mărate om, ascultă cum suflitlu s-disică
Tu tini ca tu-ahapsi cu stizni ntunicoasi.
Nvărliga-a ta alagă nipărțiț fărmaçoasi
Ți-așteaptă s-agărșești nă jgl'oată, s-ti diñică.

Arupi-ti di laea, uruta-a lutlui ură
Și strañlu amărțiilor aleapidlu tu-arină
Cu suflitlu tu soari, ascuturat di zgură,

Alină-ti pi sinur di limpidă luñină,
Curata nyiliciri a proscutlui di-arauă,
Aclo, nădia-ț s-hibă ti ună bană nauă.

ATJE

Atje, ku qielli puthet edhe ka me tokën takimin,
 Dhe dielli në det të zjartë lahet e humbet kthimin,
 Atje, ku është koka edhe s'përfundon gjithçkaja,
 Është kufiri i ri. Aty, në fron mbretëron marrëveshja.

Atje, ku qielli mbyll qartësinë e pamjes së syve
 Edhe nxitja s'kalon përtej horizonteve të çatave
 Atje, ku s'i reziston poterën e erës me mëni,
 Është tjetër ligj. Atje është paqe e harmoni.

Atje, ku qielli zbret përdhe dhe përqafton tokën
 Dhe në flori të përflakura e mbyl perëndimin,
 Atje, ku është paqe e heshtjet fshehin londrimin,

Është tjetër vend. Atje ku hesht vajtimi e ofshama
 Dhe s'mundet mendja të kalojë nëpër caqe zjarri
 Atje, shpresoj të gjej vendin në paqe e qetësi.

E DI SE DO TË VIJË AJO DITË...

E di që do të kalosh për nga unë një ditë,
 Ashtu siç kalon nëpër të gjithë me rradhë,
 Të më marrësh dhe të më çosh në tënden mbretëri,
 Atje ku s'ka as fatkeqësi dhe as mirësi.

E di, një ditë krahëve do të përkulem ngadalësisht
 Të më japish puthje të merituar nxehtësisht
 Dhe pa inponim e lejim të vullneti e askujt,
 Dritën e syve do të më marrësh së largu.

E di që do të vijë ajo e shkreta ditë,
 Dhe sipas shenjave është afër vërtetë
 Kur këmbët e mija do të bëhen si dru të thatë

Dhe në sy do të më tendos errësirën në përjetësi,
 Por vallë do të harohesh të më vish atëhere
 Sepse jeta është e ëmbël, edhe nëse ka fatkeqësi!

ACLO

Aclo, iu țerlu ș-ari cu loclu-andămusita,
 Ear soarli tu-ună-amari di foc aș cheari torlu,
 Aclo, iu-i caplu ș-niți nu easti bitisita,
 I sinur nou. Acloți, pi scamnu sta nizborlu.

Aclo, iu țerlu ncl'idi a ocl'ilor videari
 Ș-anangasea nu treați didindi di citii,
 Aclo, iu s-dănăseaști a vimtului puteari,
 I altu nom. Acloți,-i irini ș-armunii.

Aclo, iu țerlu mpadi dipuni s-bași loclu
 Ș-tu malămă di piri anoață-ascăpitatlu,
 Aclo, iu-i isihii ș-tățerli-ascundu-agioclu,

I altu loc. Acloți, tac plângul și uhtatlu,
 Ș-nu poati mintea s-treacă di sinurli-l' di foc.
 Aclo, umutea n-easti ta s-n-aflu ș-eu un loc.

ȘTIU CĂ VA S-YINĂ AȚEA DZUĂ...

ȘTiu că va s-treț nă dzuă ș-pi la mini,
 Ași cum treț pi-arada pi la tuț,
 S-mi l'ai ș-tu-amirăril'a-a ta s-mi duț,
 Aclo iu nu-ari ni arău, ni ghini.

ȘTiu că nă dzuă mbrață va mi-apuț
 Să-n dai bășarea mari-ali irini
 Ș-fără ca s-ai a curiva izini
 Didindi di videală va mi muț.

ȘTiu că va s-yină ațea dzuă, șceta,
 Ș-că easti chiola-aproapea după seamni
 Cându cicioarli va-n s-adară leamni

Ș-pi ocl'i chisă va n-aștearnă eta.
 Ma vahi va ti-agărșești-atumțea s-yiñ
 Că bana-i dulți ș-cara s-aibă schiñ.

ENGJULLI LAJMËTAR

Më solli në errësirën e mesnatës me vështirësi
 Një engjull i veshur krejt në zeza lajmin së larti
 Me fjalë të çuditshme befasuse së largu:
 “të presin në të tjera mbështetje,” parrëfyer kurr’,”

Me lartë prej dritës si nusja plot hijeshi,
 Zonja ime e bukur në viset ku shkoi nuse”, më tha -
 - “dasmat i bejnë të gjitha të vogla përhera,
 Eja, hajde, këtu është mjegulla ne dendësi...”

“Nathanael, engjulli im me të paparag gjurmë,
 Mua nga dashuria e jetës lirisht takomë
 Dhe shpjermë lartë atje ku bëhet argëtim

Zonja juaj, me duartë e saj të bardha borë,
 Në shtëpinë e saj jush e di sa herë preh ylli
 Oh, çomë, kam ftohtë, oh dhe skena është fohtë!”

SYTE E TU

Sa të bukura janë sytë tu, sikur të vijnë prej tjetër bote,
 Prej një bote të haruar si përralla të kohës së shkuar,
 Me fjongo onde-onde dhe vajzë e bukur e krenare,
 Dhe me trima të pashëm, kryeengjij, emra të lënduar.

Sytë e tu nëpër errësirë shkëlqejnë rëzëllimesh,
 Që vodhe në mesnatës prej qiellit të magjeosur tinëzisht
 Kur pushoi ecjen dhe mbeti i mpleksur tërësisht
 Dhe yjet e natës si rojtar të rrallë e të këndshëm yjesh.

Sytë e tu, në të fle qielli i netëve të verës.
 Kanë aq paqe dhe heshtje heshtje prej përtacisë!
 Dridhen dritat e yjeve duke shkëdijuar nëpër vetulla

Dhe në ujërat e kristalta duan të humbin ankthet
 Sytë e tu plot me magji që e fshehin në vështrim
 Por pafajsia fle në ngjashmërnë e rruazave.

TU-A NOAPTELEI GREAUĂ SĂHATI

Tu-a noaptil'ei greuă săhati n̄-adusi
 Un anghil, tu lai tut, di ndzernă hăbari
 Cu zboară paraxini dit dipărtari:
 “ti-aşteaptă pi-alti-arădzămuri,” n̄i spusi,

“ma nsus di luînă, ânveastă ti hari,
 Muşata-a mea doamnă, tu locurli iu si
 Fac numţali tuti ti totna apusi,
 Hai, yina, aoa easti negură mari.”

“Nathanael, anghil cu nividzut tor
 Adună-mi, habin di-a banălei dor
 Şi nsus, aclo, du-mi, iu gimbuşi faţi

A ta afindoăni cu mănli di neauă,
 Tu casa-a lei carişti dit cari steauă,
 O, du-mi, n̄-u-arcoari, oh, ş-coasa i-araţi!”

OCLIE A TĂL

Ţi muşaţ suntu-a tăl' ocl'i, canda yin dit altă lumi,
 Ună lumi agărşită tu pirmiti di zămani,
 Cu daileani făţ-a loclui ş-feati harişi ş-bugdani,
 Ş-cu livendză gioñ, arhanghil', alăptaţ di-anami mumi.

A tăl' ocl'-au tu scutidi nyiliciri di mărdezeali.
 Al' Furaş tu n̄adză-noapti di pi ţerlu măyipsit
 Cându dănăsi inmarea şi armasi ncărfăsit
 Şi luţefirlu di noapti, vigl'itor arău di steali.

A tăl' ocl'i, tu el' doarmi ţerlu-a noptălor di veară.
 Au ahătă isihii, şi irini,-ahătă leani!
 Treambură luînă di steali scântil'indalui pit dzeani

Şi tu limpidzăn di api vor stinuhuriili s-chargeă.
 A tăl' ocl'i mpliñ di măyi, mistiryiu-ascundu tu mutrită,
 Ma nicăbătlăchea doarmi tu-a mărdezelilor undzită.

FOLEJA

Do dërgoj një mjeshtër të ngjitet në qiell lartë mbi re,
 Për ta ndërtuar folenë tënde me gëzim pranë yjeve,
 Mbërthyer në qiellin e kaltër me gozhdë shkëlqyese,
 Dhe i kaput nën kube lëkundur nga një cep i hënës së re.

Nga kopshtet e yjeve një ndriçim si zogth dielli,
 Dhomëz të qoftë në folezë, do ta sjellë një pikë nektar,
 Hënën ta kesh jorgan të butë dhe yjet si i yti rojtar
 Do të këndojnë një këngë, gjumi të rrëbejë me ëmbëlsi.

Një rrobull halash të bardha do më lajë në mëngjes herët,
 Lirisht i zhytur në diellin e zbutur të shkund përtacinë,
 Një fijëz bari të gjelbër, mezi del nga dysheku i ngrohtë,

Do të japë një pikë vesë të lashë faqet, sytë qerpikët,
 Shkallëve të papara të zbresësh përdhe të lërë ylberi,
 Kur thirrja me mall do t'ju drejtohet fshehurazi.

THIRRJE

“kush troket në xhamin e dritares së dhomës në mesnatë
 Dhe ma prishën gjumin me thirrje po edhe pëshpërima?
 ÇFarë ligji, që endet në botë, endet pa u ndalur,
 Me duartë si dyll troket e thërreti i lodhur heshturazi!

Kush je ti? Nga vjen nga cilat vende je nisur?
 Nga cila botë? Sa ditë, netë me radhë nuk ke fjetur
 Dhe ke ecur nëpër vende të pashkelura e mb dete,
 Pse ndalove natën dhe trokite në dritaren time? “

“Unë prej durimit të madh jam duke u tretur tërësisht
 Dhe mbi drete hedh ngarkesën e rëndë heshturisht.
 Në hapsirat e pafund tendos mbretërimin tim

Të vendos paqen mbi pasionet, dëshirën, madhështinë.
 “ai Heshti, por vështroj nëpër hijen e perdes një të folur
 Pëshpërimën dëgjova nga afër: “ejani, kur ta harroni”.

CUBAIR

Va s-pitrec un mastur mari nsus pi-analtul țer s-s-alină,
 Un cubair ta s-ț-adară, ningă steali di harauă,
 Ncărfăsit pi țerlu nirlu cu găvojdză di luțină
 Ș-acățat sum cube, leagăn, di-un ciupor di lună nauă.

Dit a stealilor gărdină, un luțefir, pul' di soari,
 Pat s-ță hibă tu cubair, ună chitcă va ț-aducă.
 Luna-ñ ț-u-ai yiurgani moali, stealili avigl'itoari
 Va ță murmură un cântic, somnul dulți ta s-ti-apucă.

Un mănucl' u di-albi mundză tahina va-ñ ti ascaldă,
 Lișor nec di soari imir, ta s-ti-ascutură di leani,
 Un hiric di earbă veardi, mizi scos dit strozma-l' caldă,

Va-ț da chicută di-arauă s-ță lai față, ocl'i ș-dzeani.
 Scară, mpadi s-ti dipună, curcubeulu va s-s-alasă
 Cându griri di dor acumtu va ti ndreaptă cătră casă.

CLIMARI

“cari bati n geam tu greaua-a nădză-noapti'ei săhati
 Și-ñ lu tulbură nisomnul cu cl'imări maș ciuciuarati?
 Ți niom, singur pit lumi,-alăgător fără-arupas,
 Cu măn ca di țeară bati ș-fără boați-ñ greaști-arnas?”

Cari eșță? D-iu yiñ? Cari-s locurli di iu nchisiș?
 Dit ți lumi? Căti dzăli, noptă-arada nu durniș
 Ș-tut imnaș, cărari lungă, ș-amări ș-locuri străbățuș,
 Di fățeș rupas tu noapti ș-la pingerca-a mea bătuș?”

“Eu a banălei tuchiri mari escu dit dureari
 Ș-pi niisihii-aruc furtii greauă di tățeari.
 Tu lărdziñ nibisisiti ñ-tindu-a mea amirăril'i

Ș-isihii ti totna-așternu pi caimadz, mirăchi s-măril'i.”
 Tăcu, ma vidzui tu-aumbră cum pirdelu s-da ș-nă griri
 Ciuciuarată-avdzăi aproapea: “yina, cara, tu-agărșiri.”

PREFACE**First Edition, 1990**

CARTEA AROMĂNĂ Inc. is a Not-For-Profit Organization incorporated in the State of Neă York. The purpose of the organization is the preservation and promotion of the cultural heritage of the people of Aromanian origin through activities such as (i) publication of books and journals; (ii) sponsorship of ăorkşops, meetings and congresses of Aromanian culture; (iii) audio-video tape recordings of Aromanian cultural event, songs and dances; (iv) establishment of an Aromanian site to house books, records, tapes, papers and other cultural artifact; and (v) any other activity ăhose purpose is the preservation of the Aromanian culture.

With the present book, ăe introduce, to the Americans of Aromanian origin a poet ăho, ăith the exception of a feă poems included in several anthologies of Aromanian poetry, remains largely unpublished.

Costa Guli ăas born February 21, 1916, in Livădz-Greece, a ăell knoăn Aromanian toăn that ăas founded some 200 years ago by refugees from Gramostea, a large Aromanian community destroyed by Turks and Albanians.

After finishing the elementary school in his native toăn, Costa Guli immigrated, together ăith his family, to Silistra-Romania in 1926. He completed his high-school education in Silistra, ăhere he had as a teacher the ăell knoăn Aromanian linguist Pericle Papahagi. Then, he ăent to Bucharest, ăhere he attended university and graduated ăith degrees in laă and linguistics. He practiced laă in Romania until 1973, ăhen he retired. Costa Guli passed aăay on July 9, 1985, leaving behind a grieving family and many close friends.

While practicing laă, Costa Guli has ăritten a large number of original poems and translations in Aromanian of poems by the ăell knoăn Romanian poet Mihail Eminescu, Ion Barbu and

PRIFAȚĂ**Ediția I – 1990**

CARTEA AROMĂNĂ Inc. easti ună “Not-For-Profit” organizații ăncorporată tu statlu Neă York dit Amirichii. Scupolu a organizației easti prezervarea și promovarea-a patrimoñului cultural armăñ cu (i) tipusirea di cărtă și rivisti; (ii) organiza-rea și co-sponsorarea di seminarii, adunări și congresi di cultură armăñă; (iii) ănregistarea pi ruban magnetic, audio i video, a activitățlor culturali armăni, căntiți și jocuri; (iv) fundarea a unei casi armănească iu si s-adună și si s-țănă cărtă, discuri, rubani magnetiți, articuli di folklor, etc. și (v) iți soi di activitati faptă cu scupolu a prezervării ei a patrimoñului cultural armăñ.

Cu aestă carti prezentăm armăñlor un poet cari, cu excepția-a puiziilor băgati tu ndoauă antologhii di puizii armănească, nu fu publicat vărnoară.

Costa Guli scrisi multi puizii originali și transpuniri pri limba armăñă dit puizia a mult cunuscuțlor poet romăñ Mihail Eminescu, Ion Barbu și Lucian Blaga. Cum cunuștea ahăndos doauli limbi, limba armăñă și limba romăñă, Guli scrisi multi di puiziili a lui ăñ versiuni paraleli. Ună parti di puiziili a lui fură publicati tu ună serii di antologhii1 și ună carti ñică2. Ma cu tută mușuteața-a lor, ma multili puizii nu-l’ fură vărnoară publicati. Tu aestu volum adunăm ună parti dit opera a lui, un bair di soneti. Cum doauli versiuni suntu mult mușati, sonetili suntu publicati și pri armăneaști și pri romăneaști.

Ta s-publicăm cărtă tu limba armăñă, avum problemi cu alid-zearea-a unui sistem di scriari; un alfabet și reguli di scriari a zboarlor ș-a derivatilor a lor.

Tră alfabet fu lișor; lom apofasea să scrim cu un alfabet fără seamni diacrițiți. Ma dupu ți publicăm patru cărtă – Părăvuliili al Batzaria, Zghic di Moarti al Cuvata, Bair di Căntic Armănesc al Murnu și Puiziili al Tulliu – nă aflăm tu situația iu fu ananghi

Lucian Blaga. Having a profound knowledge of both, the Aromanian and the Romanian languages, Guli wrote many of his poems in parallel versions. Some of his work has been published in a series of anthologies¹ and a small booklet². This is the first volume dedicated to his work alone. It includes a collection of sonnets written in Romanian and Aromanian. Because of their unusual beauty, we have published, in parallel, both versions.

In publishing books in Aromanian, we are faced with the major problem of selecting a system of writing: an alphabet, an orthography and standard rules for writing words. For this book we have used the following alphabet³ which, with the exception of *ă*, has no diacritical signs:

a, ă, b, c, ch, d (dh), dz, e, f, g (ĝ), gh (ĝh), h, i, j, k, l, l' (l'), m, n, ñ (ñ), o, p, q, r, s, ș (ș), t (th), ț (ț), u, v (v')⁴, ă, x, y, z.

As the characters within the bracket are alternative ways to write some of the sounds represented by the characters preceding them, we have a single alphabet with two variants.

For the benefit of American born readers who speak Aromanian but are not familiar with the Aromanian alphabet, we shall define below the sounds represented by the above characters. The pronunciation will be given with reference to English words and foreign alphabet.

a – as in hat; ă – a sound approaching the English sound of i in sir, or the sound of u in curly, or the sound of e in pretty, etc.; b – as in bell; c – pronounced either soft in front of e or i, as the English ch in the word chess, or hard everywhere else, as in car or class; ch – usually written in front of e or i, ch is pronounced hard, as the ch in chord; d (dh) – ordinarily pronounced as d in doll, the letter d may be also pronounced, in some words and by some Aromanians as the Greek letter “delta”, similar to the English pronunciation of th in the word there. Those wishing to be specific, may write the sound “delta” by the combination of

s-lom ndoauă decizii tră normili di scriari a limbil'ei armână. Aesti decizii li lom cându publicăm a țințea carti, Dimândarea Părintească di Constantin Belemace. Poati că ndoauă di normili ți ndreapsim aclo, s-nu hibă buni; și multă s-nu hibă di acordu cu noi. Ma cum manuscrisili nă vin scrisi cu soi și soi di reguli, pis-tipsim că easti mult cama ghini s-avem ndoauă normi standard cu cari să scrim cărță, dicăt să scrim cu ună mintitură di reguli. Tr-ațea lom apofasea ca normili ți stabilim cu cartea Dimândarea Părintească s-li aplicăm, cu niț alăxiri, și cându scrisim aestă car-ti; maș că nu putum s-u fățem totna consistentu – căti vărăoară nă lo măna pi dininti și scrisim zboarli ași cum li avea autorlu.

ALFABETLU AROMĂNESC

Cu ndoauă niț alăxiri, noi adoptăm alfabetlu propus tu 1984 di revista Zborlu a Nostru (Anlu 2, Numirlu 1, Pagina 30). Aestu alfabet fu nsușănut și di rezoluția adoptată di adunarea generală a armănilor ți loară parti la al Doilea Congres Internațional di Limbă și Cultură Aromână ți s-țanu la Universitatea di Freiburg-Ghirmanii dit 25 tu 28 Agustu, 1988. Cu alăxirli făcuti, alfabetlu adoptat di Cartea Aromână easti aestu di ma nghios, un singur alfabet cu doauă varianti.

a, ă, b, c, ch, d (dh), dz, e, f, g (ğ), gh (ğ), h, i, j, k, l, l' (l), m, n, ñ (ñ), o, p, q, r, s, ș (ș), t (th), ț (ț), u, v (v')³, ă, x, y, z.

După grailu a omlui, litera ă si-avdi cându ca romănescul ă, cându ca romănescul â. Aestă regulă simplifică scriarea: fărșăroțl'i au maș sonlu ă, pindenl'i au doauli sonuri ă și â. Combinațiili di literi ce, ci, che, chi, ge, gi, ghe, ghi suntu cititi ca tu alfabetlu italian și romăn. Semnul dz si-avdi ca tu zborlu budză. Literili d și t au sonurli latini d și t; ma tu ndoauă zboară va poată si s-avdă – după grailu a omlui – și ca sonurili gărțeșță “delta” și “theta”. Aestă regulă simplifică scriarea: multă armăni dit Sărbii și dit Romăanii nu au tu limbă sonurli “delta” și “theta”. Ațel' ți

letters dh. For example, *ăe șall ărite dascal* and let one decide *ăhether* to pronounce it *ăith* a d or a “delta”. But one *ăho ăanț* *dascal* to be pronounced *ăith* the Greek sound “delta” may also *ărite dhascal*; dz – a sound that may be obtained by pronouncing d and z together as a single consonant; similar to the sound ds in the English *ăords ăoods, tends, ăords*; e – as in *edit*; f – as in *fog*.

g (*ĝ*) – ordinarily pronounced either soft in front of e and i, (as g in *gene* or j or dg in the *ăord judge*), or hard everywhere else (as in *gun*), the letter g may be occasionally pronounced, in some *ăords* and by some Aromanians, as the Greek letter “gamma”, a sound that does not exist in the English language. For example, one may pronounce g from *gramatică* either as the English sound g or the Greek sound “gamma”. But if one *ăanț* to be specific, he can also *ărite gramatică* and let everyone read it as he *ăișes*. It may be interesting to note here that in most modern languages, the sound “gamma” of the *ăords* of Greek origin has been transformed into the Latin sound g. For example, this is *ăhat* happened *ăith* the English *ăords* grammar, archaeology, typography, etc; gh (*ĝh*) – *ăritten* mostly in front of e and i, gh is pronounced either hard, as the gh in *ghost* or g in *give* or, in some *ăords* of Greek origin and by some Aromanians only, as the Greek sound “gamma”. One may be more specific, if he so *ăișes* and *ărite* all these latter *ăords* *ăith* *ĝ* representing the sound “gamma”; and let everyone read it according to his *oăn* pronunciation.

h – as in *hole*; i – as in *ignore*; j – except *ăhen* preceded by l or n, the letter j is pronounced as the letter g in the French *ăords* *rouge, montage* or *mirage*; or, pronounced as the “si” in the English *ăord* division; k – as in *key*; l – except *ăhen* folloăed by j, the letter l is read as in the *ăord* line; l’ (*l’*) – soft l, a sound *ăhich* does not exist in English and is best defined in terms of the Italian *gli*; *ăe* have consistently used l’, but one may also use the traditional l; m – as in *male*; n – except *ăhen* folloăed by j, the letter n is read as in the *ăord* nose; ñ (*ñ*) – soft n, a sound *ăhich* does

vor si scrii sonurli gârțeșță, va poată si-u facă cu combinațiili di literi dh și th. Combinațiili di literi ñ și l' suntu ca tu zboarli ñel și cal'. Benevol, aesti sonuri va poată si să scrii și cu seamnili tradiționali ñ și l. Combinațiili di literi ș și ț va si-avdă ca tu zboarli șopot și țină. Benevol, aesti sonuri va poată si să scrii și cu seamnili tradiționali româneșță ș și ț.

Literili g și v au sonurli latini g și v; ma tu ndoauă zboară va poată si s-avdă – după grailu a omlui – și ca sonlu gârțescu “gamma”. Tră ațel' țî vor s-lu scrii aestu son, va poată si-u facă cu ģ ică v', după cum u caftă zborlu. Aestă simplifică scriarea. Mulță armăñ nu pronunță sonlu gârțescu “gamma” tu zboară ca Gramostea, Ghiorghii, vurgar, țigară, filologhii, aghios, etc. și tu tuti limbili moderni aesti zboară au sonlu latin g; tr-ațea easti ghini si să scrii maș g. Cum suntu maș vărñă 10 zboară iu sonlu “gamma” easti transformarea a latinlui v, nu easti ananghi si-avem un semnu spețial; va s-alăsăm v și va-l citim “gamma”. Tră ațel' anviăț cu alfabetlu tradițional, va s-hibă și seamnili alternative ģ și v'.

Nu easti greu tră armăñ s-citească g și v ași cum lipsești; ca latinlu g și v, ică ca gârțescul “gamma”. Ma easti ghini s-dăm ună listă di zboarli (și derivativli a lor), iu v s-pronunță ca “gamma”; nu suntu multi. Avem: vin (avini, avită, vinar, vier, avismăciuni), viu (vie, vii, nvii, viață, anviari,...), viermu (virminos, nvirminiri,...), aviaspi (viaspi, viespar), vis (nvisari,...), vițâl (vițauă), viptu, vioară, visteari, vinghiț, Vismăciuni, sclavi (zbor țî la singular s-pronunță cu latinlu v) și ma multili derivativi a verbului viniri. Cu tuti că pronunțarea-a derivativlor a verbului viniri si-aducești dit contextul iu apari zborlu, nă să păru că easti ghini s-dăm ndoauă reguli. Aestă u feățim tu protili ținți cărță publicati di editură și nu u fățem diznou aoa.

MANUSCRISLU AL GULI

Cu manuscrislu-al Guli avum problemi generali di alfabet, di

not exist in English and is best described in terms of the Spanish ñ, the French gn or the Italian gni; æ have consistently used ñ, but one may also use the traditional ñ; o – as in home; p – as in pine; q – used only for foreign ãords; r – as in river.

s – except åhen folloåed by h, the letter s is pronounced as in the ãord sane; ş (ş) – as in şovel; æ have consistently used ş, but one may also use the traditional ş; t (th) – except åhen folloåed by h or s, the letter t is ordinarily pronounced as in time. For some ãords (of Greek origin), the letter t may also be pronounced, by some Aromanians, as the Greek “theta” or as the th in the English ãord theory. When one åant to specifically denote the sound “theta”, he can årite th and let everyone read the ãords as he åişes; ț (t) – pronounced as in biț, æ have consistently used ț; but one may also use the traditional t, if he so åişes.

v (v’) – the letter v is generally pronounced as in the ãord veal; an exception is made, hoåever, for about ten ãords (and their derivates) åhere v is pronounced as the Greek sound “gamma”, in åhich case v may also be åritten as v’. While the Aromanians from Macedonia åill have no difficulty properly reading all these ãords, the American born Aromanians may find it difficult. For a summary discussion, in Aromanian, on åhen v may be read as the greek sound “gamma”, the reader is referred to the folloåing “Prifațå”. å – used only for foreign ãords; x – pronounced cs as the x in exception or the cc in accent; or pronounced gz as in exist; y – used mostly for ãords of foreign origin åhere it is generally pronounced as i; z – as in zebra.

The problem of åriting åith a standard alphabet is simple åhen compared to that of deciding hoå specific ãords şould be åritten. This is a complex problem and æ do not feel sufficiently åell qualified to discuss it here. Lacking a normative dictionary establišing the rules by åhich ãords and their derivates şould be åritten, æ have relied on the rules, implicitly set in the åritings of classical authors such as, for example, Pericle and Tache Papa-

ortografii și di normi di scriari a zboarlor. Guli scrisi cu seamnili tradiționali t, s, n, l' și v, seamni ți noi li alăxim respectiv tu ț, ș, ñ, l' și v ică g(gh) dit alfabetlu a nostru. Noi eliminăm și sonurli i-șcurtu și u-șcurtu pi cari Guli li scrisi. Guli scrisi și cu dh tră “delta” și th tră “theta”, sonuri ți noi li ngrăpsim simplu ca d și t. Avum și seamnili româneșță î, â și ă ți noi li alăxim tu ă. Ma textul romănescu lu-alăsăm cu seamnili ș, ț, î și â; maș ă lu-alăxim tu ă. Cum literli ș și ț nu puteam s-li-adrăm cu ordinatorlu, seamnili a lor diacrițiți li feașim cu măna.

Minduum că easti ghini să spunem ăndoauă di alăxirili ți feașim la textul al Guli. Nu putem s-li-aspunem tuti; ma va căftăm s-aspunem cât ma multi. Zboarli va li spunem ași cum li scrisim noi, ș-tu parantezi va s-aspunem cum li scrisi Guli.

Vimtu (vintu), catiun (cathiun, cathi-un, cathi un), diznou (diznău), nou (nău), peanarga (pi-anarga), dzuă'ei (dzuuă'ei), nișună (niși ună, nișună), niscăntiori (niscăntiori, niscănti ori), cătinăoară (cătinăoară, căti nă oară), nișunoară (nișunoară, niși unoară), cariști (cari-ști), dzuă (dzuuă), nișani (nișeani), timisiri (thimisiri), mitică (mithică), pirmit (pirmith), timel' (thimel'), cati (cathi), tămăturghii (thămăturvii), miludii (miludhie), zărcadi (zărcadhi), idei (idhei), pidimo (pidhimo), aghiudimă (aviudhimă), scutidi (scutidhi), doară (dhoară), aradă (aradă, aradhă), hăidhipsescu (hăidhipsescu), dzua-așea (dzuuă șea), lăna-așea (lăna șea), ml'eri (m'l'eri), anarga-acașă (anarg' acașă), căftănd (căftănd'), etc. Zboarli cu “gamma” ți Guli li scrisi cu v (cu tilde) și noi li scrisim cu v', ģ, ică gh suntu: vii (v'ie), ninvisat (ninv'isat), nvii (nv'ie), vișteari (v'ışteari), vinu (v'inu), agăpisescu (av'ăpisescu), agno (av'no), agalma (av'alma), zugrăpsit (zuv'răpsit), ăngrăpsit (ănv'răpsit), agunea (av'unea), agoña (av'oña, av'oña), cărmăgăñ (cărmăv'ăni), guneauă (v'uneauă), mistirghiu (mistirv'iu), avghilii (avv'ilie), măghipsit (măv'ipsit), hărgonii (hărv'ie), măghea (măv'ea), aghisit (av'isit), sirgheani (sirv'iani), idghea, idghiu (idv'ea, idv'iu), ghilii

GLOSAR ARMĂN-ARMĂN-ROMÂN-ENGLEZ
Di Zboari Puțan Cunuscuti, Neologhismi și Barba-
rismi
Ediția I, 1990

Aestu glosar easti faptu cu agiutorlu-a unui dicționar-manuscris armăn-român adrat di autor, Costa Guli. Explicația-a zborlui pi limba armână și traduțeara-a lui pi limba engleză easti faptă di editor. S-poati ca la niscânti zboari s-avem faptă alatus: s-nu-avem ună explicații bună i completă, ică traduțeara tu limba română i engleză s-nu hibă exactă. S-poati s-avem faptă ș-multi greșeli di ortografii. Căftăm multă l'irtari di la cititori. Al' pălăcărsim s-treacă cu videarea aesti cusuri și s-aduchească cât greu nă fu s-lu-adrăm ghini aestu glosar, tu puțanlu chiro și lu-avum tră ndrizearea-a lui. Multi zboari au un sensu cari easti greu tră explicari pri limba armână i traduțeari tu ună limbă xeană. Tră-ațea, tora di oară, vrem ca glosarlu s-hibă ufilisit maș tră aduchirea-a textului dit aestă carti; s-nu hibă ufilisit ca un dicționar. Macă-l feașim glosarlu, cu tuti cusururli și l'ari, al feașim ti ifculia a cititorlor; că suntu multi zboari și nu s-află tu dicționarli armănești și li-avem, ș-ma multu, că puțan di cititorl'i-a noștri au aproapea di mână ahtări dicționari. Ta s-veadă contextul tu cari zborlu poati s-apară tu textu, feașim pitrițeari la pagina iu zborlu apari cătivăroară și-aspusim și textul.

Cum aestu glosar vrem ta s-facă parti dit un dicționar și editura ș-u-ari tu minti s-lu publică după niscântă añ, pălăcărsim ațel cititori și va s-află greșeli, ică au sugestii tri alăxiri i adăvgări, s-nă pitreacă zbor (la adresa-a editorlui) tri tuti ațeali și el' minduescu că easti ghini si s-facă. Vrem ca dicționarlu și va lu fățem s-hibă, cât va si s-poată di multu, un dicționar bun și fără greșeli.

Prișcortări:

s = substantiv, adj = adjectiv, vb = verb, adv = adverb, art. = articol, pr = pronumi, num. = numiral, prep. = prepoziții, con. = conjuncții, int. = interjecții, m = masculin, f = feminin, n = neutru, sing = singular, pl = plural, ex = exemplu, pag = pagina.

Noti:

(1) Tră ifculia-a cititorului, silaba pri cari cadi accentlu a zborlui easti scrisă cu litiri ma groasi; ex: arasti, țiva.

(2) Zborlu easti scris cu derivativli-a lui băgati ăntri parantezi: (i) substantivlu easti scris la singular, cu pluralu tu parantezi, (ii) adjectivlu easti scris la masculin singular, cu femininlu singular, masculinlu plural și femininlu plural tu parantezi, și (iii) verbul easti scris la prezent, prima persoană, singular, și derivativli a lui suntu imperfectul (prima persoană singular), participlu definit (forma di adjectiv) și infinitivlu (forma di substantiv); ex: (i) cal sm (cal'), (ii) bun adj (bună, buñ, buni) și (iii) fac vb (fățeam, faptă, fățeari i fațiri).

(3) Căndu un zbor easti lungu, derivativli-a lui nu li scrisim ăntredz, scrisim maș partea a lor dit soni; ex: (i) acumtinari sf (~nări), (ii) acumtinat adj (~tă, ~ț, ~ti), (iii) acumtin vb (~nam, ~nată, ~nari).

(4) Traduțeara a zborlui pri limba română u scrisim ăntri seamnili “[“ și “]” și traduțeara pri limba engleză u scrisim ăntri “<” și “>”; ex: agăpisiri sf (~siri) - vreari - [dragoste, iubire] <love>.

(5) Zboarli suntu scrisi cu normili cu cari suntu publicati cărțăli a Edituril'ei Cartea Aromână. Ăn particular, căndu i-ulu easti scris, i-ulu easti lungu. Ma suntu și excepții. Tră exemplu:

(i) La substantivili feminini cari bitisescu cu i și să scriu ună soi la doauli numiri (singular și plural), i-ulu easti lungu la singular și șcurtu la plural. Bunoară, zborlu păduri ari i-lungu la singular și s-pronunță cu trei silabi (pă-du-ri), ma idyiul zbor la plural ari i-șcurtu și s-pronunță cu doauă silabi (pă-duri). Idyiul lucru easti și cu zborlu sindilii iu, la singular, i-ulu dit soni easti

lungu și zborlu ari patru silabi (sin-di-li-i), ma la plural, i-ulu dit soni easti șcurtu, și zborlu ari maș trei silabi (sin-di-lii).

(ii) La adjectivili cari la plural feminin și la plural masculin bitisescu cu i și să scriu ună soi, i-ulu dit soni easti șcurtu la masculin și lungu la feminin. Bunoară, adjectivlu ahar (ahară, ahari, ahari) ari i-șcurtu la masculin (ari doauă silabi, a-hari) și i-lungu la feminin (ari trei silabi, a-ha-ri).

Băgaț di oară cum accentlu la zboarli “păduri, acumtinari și sindilii” aspuni că zboarli suntu la singular și i-ulu dit soni easti lungu. Idyili zboari scrisi “păduri, acumtinări și sindilii” aspuni că zboarli suntu la forma-a lor di la plural și i-ulu dit soni easti șcurtu.

(6) Cătivărnoară, s-poati ca ndoauă zboari s-nu s-pronunță ună soi. Bunoară, litera “d” dit zborlu dascal poati si s-avdă i ca latinlu “d”, i ca gârțescul “delta”; atumțea, noi va lu scriem zborlu cu doauli versiuni ca “dascal/dhascal”; i zborlu arupas, cari easti pronunțat și ca arăpas, noi va lu scriem “arupas/arăpas”.

(7) Cătivărnoară, noi nu him siguri că, ași cum u dăm, explicația-a zborlui i traduțtearea-a lui tu limba română i engleză, easti bună; ică nu știm cum s-lu traduțtem zborlu, și nu vrem s-dăm ninga unoară, tu ună altă limbă, explicația-a lui. Atumțea ufilisim semnul di ntribari “?”.

ZBORTORU

A

agalma/aghalma sf (agălŃi) – sculptură faptă ăn lemnu i metal, cari reprezintă, ăn trei dimensiuni, ună imagini di om, pravdă, etc. – [statue] <statue> ex: padz 27: Căndu agalma a trupei ță-u videam/ Dit api cum s-analță tu luŃină...

agăpisiri/aghăpisiri sf (~siri) – vreami – [dragoste, iubire] <love> ex: padz 26: Dit vec'ul parcu iu n-apăngliseam/ Di croplu-a soarului ș-n-agăpiseam (nă vream); ex: padz 49: Di-agăpisiri (vreami), di măyii ș-dor

ayiudimă sf (~dimi) – vimă, ayeavimă, altar, measa dit biserică iu preftul fați euharistia – [altar] <altar> ex: padz 31: Și s-ță si nel'ină ca la ayiudimă

ahar adj (ahară, ahari, ahari) – vrut, durut, scumpu – [drag] <dear> ex: padz 47: I spus pirmiți la nipoț'î-ahari (duruț),/ Di-l' crescu-anamea-a fară'ei di-Armăñ

ahulescu vb (~leam, ~lită, ~liri) – suflu; pusputescu – [a sufla; a pipăi] <to bloă; to touch, to feel> ex: padz 25: Ti-ațea s-u dyivășiț (cartea) cu arăvdari/ Și suflitlu să-l' lu-ahuliț (aduchiț), ți-l ari; ex: padz 41: Sum harișă a măñlor ahuleari (aduchiri cu măñli); ex: padz 49: Didindi d-iți lucru s-ahuleaști (s-sufli),/ T-un cadur ca di halcumă adrată,/ Ună țitati n scamă acățată

aito/aită sf (~tadz) – vultur, orŃu, șain – [vultur, șoim] <vulture, falcon> ex: padz 43: Ca un aită dit munti silighit

anacră sf (anăcri) – forță, puteari, dinami, curai – [tărie] <force> ex: padz 38: cupacilu aumbros/ Cu-arădățiñli hipti ahănda tu loc .../ Ș-cu cipitlu tu-anacră (tu dinami), nu-i țiva

anăngăsăescu vb (~săeam, ~săită, ~săiri) – dzăc a cuiva (mpingu pri cariva) s-facă țiva – [a îndemna] <to urge, to instigate, to incite>

anangasi sf (fără pl) – ămpindzeari (vedz anăngăsăescu) – [îndemn] <urge to do something> ex: padz 50: Aclo, iu țerlu ncl'idi a ocl'ilor videari/ Ș-anangasea nu treați didindi di citii

angătan adv – peanarga, cu căștigă – [cu grije, încet] <careful> ex: padz 51: Ma nu-ñ dideș un semnu canăoară/ Că ai niheamă angătan (căștigă) ș-ti mini...

angeac adv – aproape, mizi – [abia] <hardly> ex: padz 38: Angeac (mizi) di-l vedz di ñicuz...

anghilescu adj (~lească, ~lești, ~lești) – ca di anghil – [îngerec] <angelic> ex: padz 47: Iu-i fciorlu-arus cu percea hrisusită/ Ți-avea misidz pi prosup, anghileșă (ca di anghil)

apanghiu sn (~ghiuri) – loc iu cariva poati să si dispustusească (si sta ascumtu, si si-afirească) di lăeț, di furtună – [adăpost] <șelter> ex: padz 25: Ațel ți țani brațali dișcl'isi/ Ca un apanghiu ăngăldzăt di soari... ; ex: padz 43: I poati vărnu călător bătea/ Apanghiu s-ș-află di chirolu pondu

apănghisescu (mi) vb (~seam, ~sită, ~siri) – mi discurmu, mi dispustusescu, mi bag (întu) tu un apanghiu, stau ascumtu – [a se adăposti] <to get into a șelter, to hide himself> ex: padz 26: Ea-u ș-banca di sum salțea aumbroasă/ Dit vecl'ul parcu iu n-apănghiseam (iu șideam, nă discurmam)

apitrusescu/aputrusescu vb (~seam, ~sită, ~siri) – ăndes, ămpingu stog, adun stres, stringu, mpingu sănătos – [a îndesa] <to press, to pack, to cram> ex: padz 37: Eu portu ahăti timisiri tu mini.../ Ș-li-aputrusii (li ndisai ună pisti-alantă) să ncapă cama ghini

apruftusescu vb (~seam, ~sită, ~siri) – agiut; acaț, agiumșu tamam tu chirolu iu lipsea – [a ajuta; a apuca, a prinde la timp] <to help; to catch (on time)> ex: padz 44: Lu-apruftusea (lu-agiuta) la lucru nă mulari

arădzăm sn arădzămuri (arădzămuri) – partea dit munti (poală, dzeană, schinărat, etc. di-aradă nsurinată) fără arbori ș-cu pășuni bună tră oi; [tărâm] <realm> ex: padz 54: “Ti-așteaptă pi-

alti-arădzămuri,” (locuri) Ți spusi

arāvani adv – alăgarea-a cal’lor cāndu cicioarli dit idyia parti s-mină deadun tu idyiul chiro – [buiestru] < pacing (horses) > ex: padz 43: Pi-un cal pirifan, stres vārtos tu fārnu,/ Imnānda arāvani...

aretcu adv – arar, cātivāroară – [rar] < seldom > ex: padz 35: Cātināoară,/ S-avdza aretcu (cātivāroară) pit scutidea deasā/ Vārnu-alātrat di cāni pi nafoară; ex: padz 45: Nsus, aretcu, maș s-duceaști/ Nă larmă ca di-azbuirātoari...

arocuta adv – starea-a unui Ți si-arucuteaști, Ți s-da pristi cap, culutumba – [de-a dura, de-a berbeleacul] < rolling over > ex: padz 49: Idyia pāșari-arocuta-i bānată/ Di cati om, pi lumi cālātor...

aroz sn (arozii) – nod (la pom); bātătură (la mână, cicior), cluj, jongu – [nod, bātătură] < knot, corn (foot) > ex: padz 51: Dzānucl’ili di ahātă ānc’linari/ Mi dor di-arozili (bātăturli) Ți-au acāțatā

arupas/arāpas sn (~pasuri) – discurmari; isihii – [repaus] < rest > ex: padz 51: Ți niom, singur pit lumi,-alāgātor fārā-arupas (astāmāșiri, discurmari)

aruveli sf (~vel’) – rivolviră, piștolă, cumbură – [revolver, pistol] < revolver > ex: padz 43: Cu-asimusiti aruvel’ tu bārnu

avyilii/avyilii sf (~lii) – un instrumentu muzical cu coardi și arcuș – [vioară] < violin > ex: padz 27: Ți-u inima ca unā avyilii; ex: padz 29: Trimburātoari coardă di-avyilii

avlii sf (avlii) – curti, ubor – [curte, ogradă] < backyard > ex: padz 36: Aurlă habin vimtul pit avlii; ex: padz 49: Earam sirinlu dit nibitisitā/ A Țerlui tes pi-a lumil’ei avlii

B

bārsii sf (~sii) – comină, Țipură, sedimentu, așea Ți-armāni (si-alasă) dit un lichid (yin, apă) pri fundul di boșă; cāpñauă – [drojdie; zgură] < dross; soot > ex: padz 49: Frāmtu tu sufliti fārā

bărsii, (alăsături, armăsături pi fundu)/ Cu foami ti-ună mari apirită

bicimi sf (~ciñ) – formă – [formă] <form> ex: padz 26: Cum mastea-ț-t-un sonet peanarga-acață/ Tu nai ma-agno bicimi s-aibă față... ; ex: padz 51: Dit haua-a mintil'ei și n cap s-acață.../ Bicimi nauă di nișani mplină

bol (di) adv – multu, cătu s-vrei – [din belșug, din plin] <plenty> ex: padz 46: Fuș păni, apă ș-luñinoasă piră... di cari/ Ș-milețli deavărliga s-filipsiră/ Di bol, ma nchizma ehtră eara mari

bubună sf (~buñ) – piră mari, băbărută, fleamă – [văpaie] <flame> ex: padz 28: Cu geanlu mplin di-a vrearil'ei bubună; ex: padz 30: Ca un luțefir ți-l' dideș bubună/ Cu hărlu-a tali, ardi dipriună; ex: padz 31: Ea di-ună fucurină va ță spună/ Tu cari ñ-ardi inima-ñ bubună; ex: padz 38: Ș-niarsă di a etil'ei bubună

C

căidisit adj (~sită, ~siț, ~siti) – dăldăsit, ți cuteadză (ari curailu) s-facă țiva – [îndrăzneț] <bold, daring, audacious> ex: padz 47: Iu-s yisili mușati, apiriti/ Tu inimă, ș-cu mintea-l' căidisiti/ Ti azbuirări analti cătră soari?

cărmăgami/cărmăghami sf (~găñ) – piră multu mari – [vălvătaie, flacăre mare] <big flame> ex: padz 36: Di focurli ți ardu cărmăgăñ (cu piră mari); ex: padz 47: Iu-i foclu cărmăgăñ ți-ardea tu sândză

cătăstrăpsit adj (~sită, ~siț, ~siti) – afănăsit, sutrupsit, prăpădit, aspartu tut ăntreg – [distrus] <destroyed> ex: padz 45: Di ehtru fânico cătăstrăpsită (aspartă tută ntregă)

căvgă/căvgă sf (~gadz) – ăncăceari – [scandal, ceartă] <quarrel, dispute> ex: padz 45: Nclo, tu păduri, s-avdza căvgă di prici

chibarcu adj (~barcă, ~barti, ~barti) – di soi bună, di soi mari, distinsu, nobil – [nobil] <noble> ex: padz 46: Că-arău chibarcul (di soi mari) sândză ț-ul virsară

chiola adv – tamam – [chiar] <even> ex: padz 50: Ş-că easti chiola-aproapea după seamni/ Căndu cicioarli va-ñ si-adară leamni

chitcă sf (chitti) – ună mnată di lilici arădăpsiti muşat – [bunchet de flori] <bunch of floəers> ex: padz 51: Pat s-ţã hibã tu cubair, ună chitcă va ţ-aducã

ciiri sf (ciiri) – livadi, loc iu pascu oili i vãţli – [pãşune] <pasturage, grazing area> ex: padz 44: Cã-i oara s-s-toarnã-acasã dit ciiri

cilichi/cilechi sf (~lichi) – aliaj (amisticăturã) di hier (vãrnã 97-98%), cãrbuni (vãrnã 1%) şi alti metali – [oţel] <steel> ex: padz 45: Cilechi ţi hãzãri easti s-easã

cilistisescu vb (~seam, ~sitã, ~siri) – insistu, caftu multu ca (un lucru) si s-facã, lucredz multu greu (ta s-facã un lucru) – [a stãrui, a insista, a se osteni, a lucra greu] <to insist, to åork hard> ex: padz 44: Ş-deadun cu ea cilistisea (lucra cu multã zori) ti casã/ Fumeal'a-a lui agiunã s-nu u-alasã

cipit/chipit sn (cipiti) – angheanã (la pom), cãrcil', creãştit – [vãrf, creştet] <top (of tree, of mountain)> ex: padz 38: Ş-cu cipitlu tu-anacrã, nu-i ţiva

ciun sn (ciuni) – lemnu lungu şi subţãri ca unã bãstuni, ciomag – [prãjinã] <pole> ex: padz 42: Sul, l'iţã, spatã, ciun, virdzeauã, fusi,/ S-urdzãşţã, s-anvãleşţã, s-nãvãdeşţã

ciupor sn (~poari) – par ţi nţapã; nod (di pom) – [ţeapã; nod de pom] <stake; knot> ex: padz 51: Ş-acãţat sum cube, leagãn, di-un ciupor di lunã nauã

crehtu/creftu adj (crehtã, crehţi, crehti) – proaspit, freşcu, ţi cãrţãneaşti di proaspit ţi easti – [fraged, proaspãt] <freş> ex: padz 38: Di-l viştidzãşti omlu fãrã ñilã,/ Ca bruma unã crehtã trandafilã

cube/cubei sf (~bedz i ~bei) – boltã, cupolã – [boltã] <arch, vault> ex: padz 52: Mutrindalui cubelu nu ti-acãţã ndirisea

cuculit adj (~litã, ~liţ, ~liti) – faptu (adunat) stog ca un gl'em

(bală, topă); hăidipsit multu – [cocoloșit] <crumpled in the form of a ball, ărapped up; spoiled, pampered> ex: padz 44: Di cându nica mi-agiucam tu-arină/ Ș-mi ascăldam tu-a vărstil'ei luñină,/ Fără ananghi cuculit tu ghini

cumăcină sf (~ciñ) – cumată ñică, sărmă – [bucățică] <bit, lump, morsel, small piece> ex: padz 45: Un semnu-așteaptă trupu s-ș-lu disfacă/ Ș-irinea tută cumăciñ (cumăț ñiț, sărmi) s-u facă

cuveti sf/cuвет sn (~veț i ~veturi) – puteari, forță, dinami – [forță, putere] <force, strength> ex: padz 39: Ñ-aduc cu eali-a iarnăl'ei cuveti; ex: padz 44: La lucru s-aibă, cându-i loat, cuveti (puteari)

D

daeachi sf (dăechi) – lucru di cari si ndrupaști cariva, andrupătură, aradzim, ndoapir – [reazim, sprijin] <prop, stand, support> ex: padz 29: A vrearil'ei dăechi (arădzimuri) ti-a l'ei ful'auă

dănăsescu/dănisescu/dănsescu vb (~seam, ~sită, ~siri) – astămățescu; aravdu, țin – [a se opri; a ține, a răbda] <to stop, to end; to hold> ex: padz 42: Nițiunăoară soarli dit imnată/ Nu s-dănăsești (astămățești) ta s-s-arăpăseadză; ex: padz 45: Ș-tu dipărtoasa dzari s-dănăsești (s-cheari); ex: padz 50: Aclo, iu s-dănăsești (astămățești, cheari) a vimtului puteari

deva con. – cu tuti că – [deși] <even though> ex: padz 51: Deva la ea mutrescu dipriună

di bol adv – multu, cătu s-vrei – [din belșug, din plin] <plenty> ex: padz 46: Fuș păni, apă ș-luñinoasă piră... di cari/ Ș-milețli deavărliga s-filipsiră (s-uspitară)/ Di bol (di multi), ma nchizma ehtră eara mari

dugoari sf (~gori) – căldură multă – [dogoare, ardoare] <heat> ex: padz 28: Ma easti-ananghi s-caftu cu dugoari.../ Făptura-a ta di mayi urdzătoari

E

ehtru adj (ehtră, ehtri, ehtri) – dușman – [dușman] <enemy>
ex: padz 45: Di ehtru fânico cătăstrăpsită; ex: padz 46: Di bol,
ma nchizma ehtră eara mari

F

fânico sn (~cadz) – alumtă mari cu multi vătămări, vătămari
di mulță (oamiñ) – [măcel] <massacre, slaughter> ex: padz 45:
Di ehtru fânico cătăstrăpsită

fânirusescu/furnisescu (mi) vb (~seam, ~sită, ~siri) – mi-
aspun, mi-ascalnu, mi părăstisescu, mi furnisescu – [a apare, a
se arăta] <to appear, to show himself> ex: padz 37: S-fâniruseaști-
(si-aspuni) atumțea cându-i grită

fășcată/fușcată sf (~cati) – palmă, ună lărdzimi di mână di
om, făltac, făștacă – [șchioapă] ex: padz 46:
Earam atumțea ñic, căt nă fășcată (ună palmă di om)

fisi sf (fără pl) – natură, carahter, soi – [fire, natură] <nature,
race, kind> ex: padz 27: Ș-a fisil'ei (naturil'ei); ex: padz 36: Ș-lu
alăxeaști fisea nviscămintul./ Tu mini bati tut ma-arați vimtul
niahărzită hari; ex: padz 38: Că fisea-i (natura) maș ti el di soari
mplină; ex: padz 52: Tu noptăli di veară când țerlu tut i n floari/
Și spurna (jarlu) di mărdezeali armătuseaști fisea (natura)

fucurină sf (~riñ) – vatră, foc apres ghini – [vatră, foc încins]
<fireplace, hearth; fire> ex: padz 27: Pi mardzina di-amari tes
șideam/ Tu-a dzuăl'ei di veară fucurină; ex: padz 31: Ea di-ună
fucurină va ță spună/ Tu cari ñ-ardi inima-ñ bubună

G

găireti sf (~reț) – curai – [curaj] <courage> ex: padz 50:
Făcânda-ñ pit scutidi găireti (curai)

găvojgu/găvojdu sm (~vojdză) – penură cu cap largu ți
s-bagă la ciolili di păpuță i la petala di cal' – [țintă, caia, cui

de potcoavă] <hobnail> ex: padz 51: Ncărfăsit pi țerlu ńirlu cu găvojdză di luńină

ghinuescu/ghiunuescu vb (~ueam, ~uită, ~iri) – fac un semnu i dzăc un zbor cându mi-adun (mi-andămăsescu) cu cariva – [a saluta] <to greet>

ghinuit/ghiunuit adj (~ită, ~iț, ~iti) – vedz ghinuescu – [salutat] <greeted>

gumaradă/ghumaradhă sf (~rădz) – stog di chetri – [grămadă de pietre] <heap or pile of stones> ex: padz 45: Ași inși, dit arsi gumarădz (stoguri di chețră)/ Nă Gramuste ma mșată-aoa, Livădz

guneauă/ghuneauă sf (gunei i guneali) – udă (cohi) tri durńiri; apanghiu – [dormitor; adăpost] <sleeping room; șelter> ex: padz 39: Eu stau tu călduroasa-a mea guneauă/ Ș-mutrescu cum cad peanili di neauă; ex: padz 43: Tu ună-ahtari noapti, tu guneauă/ Șideam la foc, tu cohea călduroasă

H

habin adj (habină, habiń, habini) – slab, hamin, dihamin, ni caldu ni-arați, silighit, liber, ți nu s-aguńiseaști – [slab, călduț] <meager, lean, thin, feeble> ex: padz 36: Aurlă habin (slab, fără puteari) vimtul pit avlii; ex: padz 54: Nathanael, anghil cu nividzut tor/ Adună-mi, habin (ascăpat, silighit, liber) di-a bană'ei dor

hari sf (hări) – bunătati, calitati – [har, grație] <quality, grace> ex: padz 27: Ș-a fisil'ei niahărzită hari (bunătati); ex: padz 51: Diznou cu fața cătră marea-ț hari (bunătati)

hauă sf (hăuri) – ahăndami, aripidină (groapă) multu ncl'inată (ahăndoasă) – [adăncime, abis, prăpastie] <depth, precipice> ex: padz 51: Așteptu nă idei ta s-s-alină/ Dit haua-a (ahăndamea-a) mintil'ei și n cap s-acața

hăusit adj (~sită, ~siț, ~siti) – hăndăcusit, afundusit, băgat (hiptu) ahăndos – [adăncit] <plunged>

hăzări adv – gata, etim – [gata] <ready> ex: padz 27: ń-u in-

ima ca ună avyilii/ Ți easti dipriună curdisită/ Ș-hăzări,-atumțea cându-i hăidipsită; ex: padz 45: Cilechi ți hăzări (etimă) easti s-easă

hior sn (~oruri) – trimburari la trup i di suflit (di arcoari, di frică, di sicleti) – [fior] <șiver, șudder> ex: padz 49: Ardzânda n iniñ foc aros, hior (trimburari a suflitlui)/ Di-agăpisiri, di măyii ș-dor

hrios/hărios adj (~oasă, ~oș, ~oasi) – cu harauă, hărsit – [bucuros, vesel] <glad, merry> ex: padz 34: Hrioasi (hărioasi, hărsiti) s-toarnă featili acasă

I

ibreti sf (ibreț) – frică mari, pidimo mari – [chin, teroare] <torment, terror> ex: padz 39: Cu a țingrimi'ei (a maril'ei arcoari) ibreti greuă (pidimo mari)

iftihii sf (~hii) – hărăftisiri, ghineață – [fericire] <happiness> ex: padz 32: Cându simțai a vrearil'ei ciudii,/ Ñ-apreș ti etă ună iftihii

il'i sf (il') – cărțioară, partea iu cicioarli es dit truflu a omlui; mărunta'i, mață – [șold; măruntaie] <hip; entrails> ex: padz 46: Dit dipărtata ficiuril'e ñ-yini/ Tu il'ili a suflitlui dit mini

irini sf (~riñ) – isihii, liniști – [pace, liniște] <peace, quietness> ex: padz 31: Di soari pisti-a vrearil'ei irini; 43: Un semnu-șteaptă truflu s-ș-lu disfacă/ Ș-irinea (isihia) tută cumăciñ s-u facă

izini sf (iziñ) – alăsari, vol'i – [voie] <permission> ex: padz 37: Căftândalui maxus să-l' dau izini (s-lu-alas)/ Nafoară s-easă; ex: padz 50: Ș-fără ca s-ai a curiva izini (fără ta s-ai vol'i di la văr)/ Didindi di videală va mi duț

L

livă sf (fără pl) – adil'ari, vimtu caldu – [adiere caldă] <ăarm aind, usually from the south> ex: padz 26: Ea-l ș-laclu ñirlu cu-a

lui livă-avroasă

l'iță sf (l'iți) – partea dit arăzboi iu si-află spangu (i sirmă) prit cari trec hirili tri țaseari – [ițe] <?> ex: padz 42: Sul, l'iță, spată, ciun, virdzeauă, fusi

loj sn (lojuri ?) – loc iu sta i doarmi lumi, prăvdză, etc. – [culcuș, locaș] <litter, dæelling> ex: padz 51: Ș-că lojlu nu-l fățeș di om nafoară

M

masti sf (măști) – față, prosup – [față, înfățișare] <face> ex: padz 26: Cum mastea-ț t-un sonet peanarga-acață/ Tu nai magno bicimi (dip curată formă) s-aibă față; ex: padz 27: Nu-avea uñizi ma mușată harea/ Ca mastea-a (fața-a) ta cu yislu nă turlii; ex: padz 28: Nă masti (prosup) ca di anghil zugrăpsită

măyii/măyii sf (măyii i măyi) – amaghi, mândii – [vraje, farmec, vrăjitorie] <magic, aitchcraft, sorcery, charm> ex: padz 32: Cu dulțea-a ficiuril'i'ei măyii; ex: padz 34: Ca traptu di a cânticlu măyii (mușuteață ca dit yisi, ți ti mbeată) ; ex: padz 42: Aoa ș-aclo, canda făței măyii

măndză sf (măndză) – semnu cu țințili dzeaditi di la mână, tiflă, blăstem – [gest de dispreț făcut cu degetele de la mână, blestem] <sign of contempt made aith the five fingers, curse> ex: padz 36: L-da oamiñ'l'i, di-arcoari ți lă-i, măndză

mărtirisiri sf (~siri) – aspuneari (di amărtii) – [mărturisire] <confession> ex: padz 26: Ș-mistiryiul s-ț-ul mărtirisească-aviñ

măxăn sm (~xăñ) – cilimean, bebă, ficior ñic – [prunc] <baby> ex: padz 25: Ș-măxăñ'l'-a (ficiuriț'l'-a) omlui s-crească cu-arăhati; ex: padz 40: Imnăndalui, măxăñ'l'i (ñiț'l'i) s-nu-ș dișteaptă

midică/midhică – vedz mitcă

misidă/misidhă sf (misidz) – trăsăturli di față – [trăsături de față] <trait> ex: padz 47: Ți-avea misidz pi prosup, anghileșță

misită/misithă – vedz misidă

mitcă/mithcă/mithică sf (mitți) – capit (di dzeadit, cicior),

mardzină, creștit, cărcil', chipită (di munti, di pom) – [vârf, creștet] <extremity, top (of the tree, mountain), tip (of the fingers)> ex: padz 38: Cu mitica mprustată nsus s-alină (hirlu di iarbă)

mundă sf (mundză) – aradză (di soari) – [rază] <ray, beam (sunbeam, moonbeam)> ex: padz 51: Un mănuclu di-albi mundză (arădz di soari) tahina va-ñ ti ascaldă

muscuvulescu/muscuvulescu vb (~seam, ~sită, ~siri) – aňurdzescu mușat – [a parfuma] <to perfume>

muscuvulsiri/muscuvulsiri sf (~siri) – aňurizmă mușată – [parfum] <perfume> ex: padz 34: Aera mplină di muscuvulsiri (aňurizmă mușată)

N

naeava adv – dealihea, real – [real, aeava] <real> ex: padz 28: S-ț-u știu naeava (dealieha) mastea arisită; ex: padz 46: U ved naeava (dealieha), canda u-am dininti

năeti/nieti sf – ațea ți ari un tu minti ta s-facă – [intenție, de gând] <intent> ex: padz 33: Cățe nu ai năeti (nu u-ai tu minti) s-aușeșță; ex: padz 50: Tu-aestă bană eu avui năeti (u-avui tu minti)

năur adj (năură, năuri, năuri) – nalbastru, galan, azur – [albastu, azur] <blue> ex: padz 26: Cu-a limpidlui năur icoană mbrață; ex: padz 49: Căndu n luñină-aveam dit hău inșită/ Ș-năurlu (nalbastrul) n crustal ñ-si-avea yilisită/ A seatil'ei avroasă apă yii

năvădescu vb (~deam, ~dită, ~diri) – trec hirili prit l'iță la arăzboi – [a urzi] <to arrange yarn so as to form a āarp, to āarp> ex: padz 42: S-urdzășță, s-anvăleşță, s-năvădeșță/ Ș-ti casă s-țaș tăcăñ nicuchireșță

nchizmă sf (nchizmi) – pizmă, zil', zilipsiri, sentimentul di păreari di-arău i di inati ți ducheăști un căndu veadi că un altu si-află ma ghini – [invidie] <envy> ex: padz 46: Di bol, ma nchizma (zil'lu, zilipsirea) ehtră eara mari

ndirisescu/andirisescu (mi) vb (~seam, ~sită, ~siri) – țin-easti arșini, ăñ yini nu știu cum – [a se jena] <to be şy>

ndirisi/andirisi sf – ndilisi, arșini – [jenă] <şyness> ex: padz 52: Mutrindalui cubelu nu ti-acăță ndirisea

ndzernu adj (ndzernă, ndzerñi, ndzerni) – ermu, fără tihi – [nenorocit, nefericit] <unhappy, ăretch> ex: padz 54: Un anghil, tu lai tut, di ndzernă (lai) hăbari

nhiurător adj (~toari, ~tori, ~toari) – ți da hiori, ți ti fați s-treamburi, ți fați frică – [înfiorător] <that makes one şudder, frightful>

nhiuredz vb (~ram, ~rată, ~rari) – mi-acață un hior (di frică, di arcoari...) – [a se înflora] <to şudder, to şiver> ex: padz 42: Ași ș-inima, di-anda lo ta s-bată/ Tu cheptu, ițido s-u nhiureadză (s-u facă s-treambură)

nicăbătlăchi sf (~lăchi) – starea ațului ți easti fără vină (căbati), nistipsiri, – [nevinovăție] <innocence> ex: padz 54: Ma nicăbătlăchea (nistipsirea) doarmi tu-a mărdezelilor undzită

nigăilipsit adj (~sită, ~siț, ~siti) – fără gaileadz, fără mutrită – [neîngrijit] <not taken care of> ex: padz 47: Pit bana-l' tiniră, nigăilipsită (nimutrită)

nighinuit/nighiunuit adj (~ită, ~iț, ~iti) – ți nu easti ghinuit (vedz ghinuescu) – [nesalutat] <not being greeted> ex: padz 31: S-nu țin-u pitreț năpoi nighiunuită

ñisidă/ñisidhă – vedz misidă

nsănari sf (~nări) – fățeari ghini (după vărănă lăngoari) – [însănătoșire, întremare] <recovery>

numățescu vb (~țeam, ~țită, ~țiri) – apufăsescu (hărzescu) di ma năinti (s-fac țiva) – [a meni, a destina] <to destine, to mean for> ex: padz 50: S-u țănă-ascumtă numa și s-nu-u știbă/ Dicăt puțăn di căți mi număți

P

paraxin adj (~raxină, ~raxiñ, ~raxini) – ți easti tră ciudii –

[straniu] <strange> ex: padz 54: Cu zboară paraxini (tră ciudii) dit dipărtari

păric sn – par ņic – [par mic] <small stake> ex: padz 42: Ş-pi seamni căti un păric plăntai

pingeri/pingercă sf (~geri/~gerchi) – fireastă, firidă, părtiri, ageami – [fereastră] <ăindoă> ex: padz 34: Avdzăi năoară ună miludii/ Ți-Ń viŃi pit pingercă (firidă) di nafaoră

proscut sn (proscuti) – chicută – [strop] <drop> ex: padz 36: La minti ş-l-aŃ, un proscut (chicută) di arauă/ Earam...

S

seavir/seaviri sn – un vimtu arați și sănătos – [vânt rece și puternic, crivăț] <strong and cold äind> ex: padz 36: Cu deapirlu a seavirlui tu sändză

sertic/sertu adj (sertică, sertit, sertiti) – nirvos, arăchit – [nervos, rău] <lively, animated, nervous, fast, brisk> ex: padz 47: Iu-i foclu ți-ardea cărmăgăŃ tu sändză, Şi-l l-dugurea tu nai ma sertă (yii, greauă) arcoari?

şcl'endză sf (şcl'endză) – un agioc di cilimeañ – [țurca] <a special game played by children> ex: padz 35: Earam ca tuț ficiorl'i, ş-mi-agiucam/ Cu şcl'endza, i cu topa mpiticată

sinur sn (sinuri i sinuromati) – mardzini și disparti doauă locuri (craturi, pulitii) – [graniță, frontieră] <border> ex: padz 49: Iu sinurlu (mardzinea) a loclui s-bitiseaști

siryeani sf (~yeŃ) – ună adunari iu lumea glindiseaști ma multu cu nutrita i muabetea, glindisiri, primnari – [distracție, promenadă] <an assembly of people that have fun looking and talking> ex: padz 30: Cändu-a ti duț, s-ti veadă, la siryeani

spată sf (~spati) – parti dit arăzboi și ş-u-aduți cu un cheaptin – [spată] <a component part of the loom in the form of a comb> ex: padz 42: Sul, l'iță, spată, ciun, virdzeauă, fusi

stinuhurii/stinihurii sf (~rii) – sicleti, angusă, niliniști – [plictiseală, neliniște] <boredom, encumbrance, obstacle> ex:

padz 54: Și tu limpidzâñ di api vor stinihuriili (siclețli) s-charge
 strozmă sf (strozmi) – aștîrnut – [așternut] <bedding> ex:
 padz 27: Tu strozma di arină-ardeam ca foclu; ex: padz 43:
 ...neauă/ Ș-s-aștearni pisti hoară strozmă (aștîrnut) groasă; ex:
 padz 51: Un hirc di iarbă veardi, mizi scos dit strozma-l' caldă

T

tamamileam adv – tamam – [exact] <exactly> ex: padz 30:
 Spuneara-a mea ti tamamileam, feată

tăburi sf (~buri) – adunătură di oamini (ți au un scupo, ți vor
 si-adară țiva deadun) – [ceată, batalion] <troup> ex: padz 52: Nă
 trapsim cu asparta-nă tăburi

tăcămi sf (~căñ) – alăxămintu, custumi – [costum, echipa-
 ment complet] <costume; complete set of object, instrument,
 utensils> ex: padz 41: Tu arăzboi țaseai ti feati prică/ Ș-tăcăñ ti
 fciori di lăna-ațea ma bună

tăimi sf (tăiñ) – partea (di măcari) ți-l' si cadî a unui – [tain]
 <ration> ex: padz 44: Deapoa, trastul di ordzu l'-lu trițeam/ Di
 guși cu tăimea-l' (partea ți-l' cădea) după-adeti

tămăturyii/thămăturyii sf (~yii) – ciudii – [minune, miracol]
 <miracle> ex: padz 27: Ñ-păreai a lumil'ei tămăturyii (ciudii);
 ex: padz 30: A vrearil'ei tămăturyii săntă

tilefi s – ațea ți easti dată (faptă) voluntar di cariva, ți-l
 custuseaști multu, și easti faptă fără ca s-u-aibă tu minti ta s-facă
 văr profit – [sacrificiu] <sacrifice> ex: padz 40: Și s-nu ti faț di-a
 totalui tilefi

tor sn (toruri) – urmă – [urmă] <trace, footprint> ex: padz
 41: Cu torlu zboir ca di pîrpirună/ Nu ti ducheai imnănda n casă,
 nică

triyeauă sf (~yei) – loc iu s-andămăsescu trei căl'uri –
 [răspântie de trei drumuri] <the meeting point of three roads>
 ex: padz 39: Didindi di a vârstilor triyeauă/ La-a aușaticlui arauă
 moară

trom sn (tromuri) – frică (aspăreari) mari – [groază] <dread, fright> ex: padz 25: Ațel ți-alumtă s-nu-aibă n lumi trom (aspăreari mari)

țingrimi sf (~griñ) – arcoari mari, dzer, cingrimi, țeafi – [ger mare] <bitter cold> ex: padz 39: Cu a țingrimil'ei (arcoaril'ei) ibreti greauă

U

umuti sf – nădii, nadă, elpidă, speranță – [speranță] <hope> ex: padz 40: Sum țer ți suntu facti cu umuti; ex: padz 50: Aclo, umutea (nădia) ñ-easti ta s-ñ-aflu ș-eu un loc

uñizi sf (~ñizi) – prosup, față – [față] <face> ex: padz 27: Așți cum ti agiucai cu-amarea./ Nu-avea uñizi (față) ma mușată harea; ex: padz 28: Ma easti-ananghi di a mea mutrită,/ S-ñ-u da uñizea (fața) mșată cari yini; ex: padz 38: Uñizea-ñ (prosuplu-ñ) nibătută di furtună

usii sf (usii) – ațea ți da identitati a unui lucru i hiință – [esență, substanță, fond] <essence, substance> ex: padz 42: Că di țiva usia-l' (hiința-l') nu-i cărtită

V

vândachi sf (~dăchi) – fândachi, măldar – [morman] <heap> ex: padz 36: Vimtul adară (adună) frândzăli vândăchi (stog)

virdeauă sf (~dzei) – bårdicică (la arăzboi) – [vergea (la război de țesut)] <a stick (part of the loom)> ex: padz 42: Sul, l'ită, spată, ciun, virdeauă, fusi

vlapsim sf (?) – arana, pligui, dureari – [leziune, suferință, rană] <around, suffering> ex: padz 50: S-l'-adună tu cirșafili ca neaua,/ A vlapsimlui (durearil'ei) să-l' hibă-aoa guneaua

Y

yiurgani sf (~găñ) – vilendză, doagă (cu cari si-anvilești crivatea) – [plapumă] <blanket> ex: padz 51: Luna-ñ ț-u-ai yiurgani moali, stealili avigl'itoari

Z

zăgar/zăgar sm (~gari) – ună soi di căni tră avinari – [copoi, ogar] <greyhound, bloodhound> ex: padz 45: Zăgarlu tu păduri sta ş-păndeşti

zărcadă/zărcadhă sf (~cădz) – capră agră di munti – [căprioară] <deer> ex: padz 29: Zărcadă (capră agră) tiniră cu foc tu sândză

2013

EDITURA CARTEA AROMĂNĂ

1. Părăstisira cu traductorlu	04
2.	
3. Jonel Zeana – Bukureşt, Rumani KOSTA GULI – NJERIU DHE VEPR I – 1990	06
3. Ionel Zeana – Bucureşti, Romania COSTA GULI – OMLU ŞI OPIRA Ediția I – 1990	07

SONETI

4. Ky libër	12
Poeti	12
5. Aestă carti	13
Poetlu	13
6. Të kërkoj	14
Kur të lexija vargjet	14
7. Ti caftu	15
Citinda-ñ stihurli	15
8. Të prisja	16
Më është zemra	16
9. Ti aştıptam	17
Ñ-u inima	17
10. Zhgënjimi	18
Nëse kam kam nevojë?	18
11. Discântic	19
Ma easti-ananghi?	19
12. Që kur	20
Si një ikonë	20
13. Di cändu	21
Ca në icoană	21

14. Si një yll	22
Në zemër i zhgënjyer	22
15. Ca un luëafir	23
Tu inimã ngrãpsiti	23
16. Vatra	24
Kopşte të shkreta	24
17. Fucurinã	25
Gãrdiñ erñi	25
18. Loja dhe daðuria	26
Një lot	26
19. Agioclu ş-vrearea	27
Nã lacrimã	27
20. Nën të njëjtin pemë	28
Zemër mendjelehtë	28
21. Sum idyiul pom	29
Nimintimenã inimã	29
22. Tek burimi anës lumit	30
Unë ndigjoja stuhinë	30
23. La şopatlu din vali	31
Eu ascultam furtuna	31
24. Ëndërroja ndonjëherë	32
Prej çastit të panjohur	42
25. Nyisam nis.cãntiori	43
Tu niştiuta oarã	33
26. Ju pres në pranverë	34
U shkundën pemët	34
27. V-aşteptu di primvearã	35
S-ascuturarã poñli	35
28. Dimër	36
Kaq kujtime	36
29. Earnã	37
Ahãti timisiri	37
30. Si bryma	38

<i>Oh, koha kaloi</i>	38
<i>31. Ca bruma</i>	39
<i>O, dus chiro</i>	39
<i>32. Përjašta, dimer</i>	40
<i>Vëstroja nëpër xham</i>	40
<i>33. Nafoarë, earna</i>	41
<i>Mutream pit geam</i>	41
<i>34. Sy dhe spirt</i>	42
<i>Veç nëna</i>	42
<i>35. Ai ocl'i ş-suflit</i>	43
<i>Maş dada</i>	43
<i>36. Aštu të kujtoj</i>	44
<i>Ikonë e gjallë</i>	44
<i>37. Aşi ti timisescu</i>	45
<i>Icoanë yii</i>	45
<i>38. Peripecitë e ditës</i>	46
<i>Vetëm zemra</i>	46
<i>39. O, dzua cëndu</i>	47
<i>Maş inima</i>	47
<i>40. Nuk kemi nevojë</i>	48
<i>I huaji.</i>	48
<i>41. Ananghi nu aveam</i>	49
<i>Xinitlu</i>	49
<i>42. Muşka</i>	50
<i>Kali</i>	50
<i>43. Mularea</i>	51
<i>Calu</i>	51
<i>44. Zagari</i>	52
<i>Luadhet</i>	52
<i>45. Zăgarlu</i>	53
<i>Livădz</i>	53
<i>46. Një dertë që s'di harrohet</i>	54
<i>Rrënjë të forta</i>	54

47. <i>Un dor ți nu s-astindzi</i>	55
<i>Vărtoasi-arădățiñ</i>	55
48. <i>Fjala prindërore</i>	56
<i>Si kalon koha</i>	56
49. <i>Grailu părintescu</i>	57
<i>Cum treați eta</i>	57
50. <i>Sa rrugë e gjatë</i>	58
<i>Përralla.</i>	58
51. <i>Ți lungă-i calea</i>	59
<i>Pirmit</i>	59
52. <i>Një këngë e vjetër</i>	60
<i>Qytete pa themele</i>	60
53. <i>Un cântic vecl'u</i>	61
<i>Țitati fără timeł'</i>	61
54. <i>Dritën do ta ndez.</i>	62
<i>Spitali</i>	62
55. <i>Luñina va u-aprindu</i>	63
<i>Spital</i>	63
56. <i>Shenja</i>	64
<i>Idea</i>	64
57. <i>Semnul</i>	65
<i>Ideia</i>	65
58. <i>Pse</i>	66
<i>Nxitje</i>	66
59. <i>Cățe.</i>	67
<i>Anangasi</i>	67
60. <i>Atje</i>	68
<i>E di se do vijë ajo site</i>	68
61. <i>Aclo</i>	69
<i>Știu că va s-yină ațea dzuă</i>	69
62. <i>Engjulli lajmëtar</i>	70
<i>Sytë e tu</i>	70
63. <i>Tu-a noaptil'ei greauă săhati</i>	71

<i>Ocl'il' a tăl'</i>	71
64. <i>Foleja</i>	72
<i>Thirrjje</i>	72
65. <i>Cubair</i>	73
<i>Cl'imari</i>	73
67. <i>PREFACE First Edition, 1990</i>	74
68. <i>PRIFAȚĂ Ediția I – 199</i>	75
69. <i>GLOSAR ARMĂN-ARMĂN-ROMĂN-ENGLEZ</i> <i>Di Zboari Puțăn Cunuscuti, Neologhismi</i> <i>și Barbarismi</i> <i>Ediția I, 1990</i>	8
70. <i>ZBORTORU</i>	8
71. <i>SUMAR</i>	101

